

HOOFSTUK III.

DIE ONTSTAAN VAN DIE DUITSE KOMMANDO.

Pogings om die
Duitsers in die
S.A.R. vir oor-
logsdiens te
organiseer.

Sarel Eloff het nie om dowe neute by die
staatspresident daarop aangedring om nie
die oprigting van vreemdelingskorpse aan
feitlik onbekende persone toe te vertrou nie.

In werklikheid het meer as een vreemdeling en burger nog
voor Adolf Schiel, in die strengste geheim die Regering se
goedkeuring gevra om vreemdelingskorpse tot stand te bring
sodra die oorlog ontbrand het.

A.P. Donnelly 'n Amerikaner van Pretoria wat reeds ses
jaar lank in die Suid-Afrikaanse Republiek was, het sy
dienste reeds op 19 Junie 1899 aangebied. Hy het presi-
dent Kruger meegedeel dat hy in die geval van oorlog met
Engeland 'n mag van Amerikaners van tussen 150 en 500 man
sterk op die been kon bring. Die meerderheid van hulle
sou manne wees wat reeds veelsydige krygsondervinding in
Amerika opgedoen het en hulle was bereid om te enigertyd
deur Donnelly opgeroep te word om die boere te help om
hulle land se onafhanklikheid te behou.⁽¹⁾

Die staatssekretaris het aan Donnelly geantwoord dat
die staatspresident en die Regering op daardie stadium van
mening was dat daar geen rede bestaan het om 'n oorlog te
verwag nie. Sy aanbod is nietemin baie deur die
Regering gewaardeer, maar daar is hieroor tot geen beslis-
sing geraak nie.⁽²⁾

Ook uit die verre Namakwaland het 'n skrywe van die
Duitser Conrad Hartmann gekom. Daarin het hy namens die
Boesmanlandse boere hulle bereidwilligheid om die Suid-
Afrikaanse Republiek met die wapens by te staan, te kenne
gegegee.⁽³⁾

Van/.....

-
- 1) T.A. L.A. GR. 708/99. Band No. 636. Donnelly aan sts.
pres. dd. 19 Junie 1899.
 - 2) Ibid. SS. aan Donnelly dd. 20 Junie 1899.
 - 3) T.A. K.G. CR. 4427/99. C. Hartmann aan K.G. dd. 22
Junie 1899.

Van B.J. Viljoen, die waarnemende kommandant in Johannesburg het 'n ernstige waarskuwing uitgegaan. Hy het nie getrag om die Regering onnodig onrustig te maak nie, maar sake het reeds so skeef begin loop dat hy dit tog wenslik geag het om die Johannesburgers en hul stad voor te berei op die stryd wat moes volg. Op 28 Junie 1899 het hy dit nodig geag om minstens 400 van sy betroubaarste burgers heimelik te bewapen. Daar was ongeveer 2000 ongewapende burgers in Johannesburg. Ben Viljoen moes derhalwe nog heelwat meer gewere in die hande kry om hulle mee te bewapen. Aan die betroubaarste burgers wou hy graag van die nuwe mauser-gewere, waarvan 'n groot aantal in die fort se magasyn opgeberg was, uitruil of vir kontant verkoop.⁽⁴⁾ As 'n verdere verdedigingsmaatreël het hy ook voorgestel dat 'n register van al die Duitsers wat gewillig was om vir die boere te veg as dit nodig word, onverwyld aangê moes word. „Het is bepaald noodig dat wij hier wat meer dingen in orde krijgen,” het hy bygevoeg.⁽⁵⁾

In weerwil van manne soos Ben Viljoen, Adolf Schiel, Sarel Eloff en andere se vermanings en onrustige voorgevoelens, het die Uitvoerende Raad nog geen rede gesien waarom al die voorbereidings getref moes word nie. Hulle het dus ook oor kommandant Viljoen se voorstelle negatief beskik.⁽⁶⁾ Daar was ook nie vroegtydig 'n antwoord deur die Regering op Sarel Eloff se voorstelle verstrekkend nie. Voorbereiding op die ontsettende worstelstryd wat reeds vir baie op die gesigseinder van die Republiek sigbaar was, het derhalwe op erg betreurenswaardige wyse gesloer. Kosbare dae wat aan uiters nodige voorbereidingswerk bestee kon word, het onbenut verbygeglip. Later het dit tot enkele ure gekrimp, waarin die voorbereiding vir die uittoeg na die grense van die Republiek met koorsagtige oorhaastigheid gepaard gegaan het. Dat dit toe byna bomenslike inspanning geveer het is maklik te verstaan.

In die eerste week van Augustus kon kommandant Viljoen

die/.....

-
- 4) F.A. L.A. CR. 4281/99 by GR. 759/99. Band No. 636. B.J. Viljoen aan K.G. dd. 28 Junie 1899.
- 5) Ibid. B.J. Viljoen aan K.G. dd. 29 Junie 1899.
- 6) Ibid. Sekr. van Kab. aan wnd. komdt. Viljoen dd. 30 Junie 1899.

die volgehoue onverskilligheid van die Uitvoerende Raad om die Johannesburgers nie betyds te mobiliseer nie, bykans nie langer duld nie. Hy het die Uitvoerende Raad se aandag daarop gevestig dat die toestand elke dag versleg het. Die vyand het hom openlik voorberei op die oorlog en daarom „is het mijns inziens hoog tijd dat wij van onze zijde ook niet meer moeten sloeren.” Ben Viljoen was op daardie tydstip druk besig om die Johannesburg-Vrywilligerkorps in medewerking met 'n sekere Dieperink, weer op die been te bring en te organiseer. Sy plan was om 'n ambulansafdeling en 'n artillerie-afdeling ook aan die Vrywilligerkorps toe te voeg. Die ambulans sou slegs Afrikaners insluit maar vir die artillerie wou hy beproefde Duitse artilleriste aanwerf.⁽⁷⁾ Die Regering het egter getalm om tot 'n besluit oor sy voorstelle te geraak en intussen het ook ander goedgesinde persone begin om die houding van die Duitsers aan die Witwatersrand te toets, ten einde vas te stel of hulle geneë was om die Boeresak te ondersteun.

F.G. de Beer en Johan Spaar, twee gesiene inwoners van Johannesburg, het noukeurig nagegaan of die uitlanders in Johannesburg die Regering te hulp sou snel as die kryg ontbrand. Op 22 Augustus was hulle in staat om te verklaar dat hulle 'n uitlanderkorps van ongeveer 500 persone kon oprig om Johannesburg gedurende die vyandighede te bewaak. Die korps sou alle onkoste in verband met die oprigting en instandhouding daarvan self dra.⁽⁸⁾ Die saak is dadelik na die waarnemende kommandant van Johannesburg verwys. Ben Viljoen het aan die hand gedoen dat de Beer en Spaar versoek moes word om 'n volledige lys van alle uitlanders wat gewillig was om die land te dien, voor te lê. Daaruit sou die Regering dan kon oordeel of dit die moeite werd sou wees om hul hulp te aanvaar. Hy het dit in ieder geval nie gerade geag om die voorgestelde korps slegs vir 'n bepaalde doel (byvoorbeeld bewakingsdiens) te aanvaar nie.⁽⁹⁾

Intussen/....

-
- 7) T.A. K.G. Band 198. Supplementêre Stukke: 1899-1902. Wnd. komdt. B.J. Viljoen aan K.G. dd. 10 Augustus 1899.
- 8) T.A. K.G. CR. 5760/99. F.G. de Beer en J. Spaar aan K.G. dd. 22 Augustus 1899.
- 9) Ibid. B.J. Viljoen aan K.G. Ongedateerd.

Adolf Schiel
waarsku teen
die uitvoer
van perde.

Intussen het Adolf Schiel ook sy planne vir die oprigting van 'n berede Duitse kommando stelselmatig voortgesit. Juis omdat hy besef het dat 'n voetgangerkorps nie veel sou beteken in die stryd nie, het hy hom vroegtydig oor die aanskaffing van rydiere bekommer. Terwyl die meerderheid van die plattelandse burgers goeie ryperde besit het sou die stedelinge van perde voorsien moes word, omdat hulle nie in 'n posisie was om hul eie diere aan te hou nie. Dit het hom gegrief om te sien hoedat die Engelse onderdane in Johannesburg en Pretoria daagliks soveel perde en beeste as moontlik uitvoer. Die diere was broodnodig en onmisbaar in die oorlog. Deur die uitvoer daarvan het die vyande van die Republiek derhalwe reeds die eerste hou in die stryd geslaan. Luitenant-kolonel Schiel het dit dus sy plig geag om herhaaldelik by die Regering daarop aan te dring om die uitvoer van die perde te belet.⁽¹⁰⁾

Uit ander oorde van die Republiek het persone die Regering ook aangemaan om die uitvoer van kos en perde teen te werk⁽¹¹⁾ en die veldkornet van Boksburg het die kommandant-generaal selfs versoek om hom die vereiste opdrag te gee om die uitvoer van perde en beeste deur die Engelse onderdane te belet.⁽¹²⁾ Op aandrang van kommandant Viljoen⁽¹³⁾ dat dit hoog tyd was om die uitvoer van voedsel te laat staak, het die Regering eindelik op 26 September 1899 die Direksie van die N.Z.A.S.M. gelas om voortaan geen lewende hawe sonder 'n permit van die Regering oor of na die grense van die Republiek te vervoer nie.⁽¹⁴⁾

Dit is onmoontlik om vas te stel hoeveel perde en beeste uit die Republiek gestuur is voordat die Regering die nodige stappe daarteen gedoen het. Dit staan egter vas dat dit 'n aansienlike getal was en dat die staat daardeur 'n belangrike hulpbron kwytgeraak het. Adolf Schiel, sowel as die ander persone wat dit besef het, het dus nie

'n/.....

-
- 10) T.A. K.G. D.C. Band 1. p. 19. A. Schiel aan K.G. dd. 16 September 1899.
 - 11) T.A. SS. R. 13272/99. Van Wyk aan B. Viljoen dd. 21 September 1899.
 - 12) T.A. SS. R. 13592/99. Vkt. Boksburg aan K.G. dd. 27 September 1899.
 - 13) T.A. SS. R. 13272/99. Komdt. B. Viljoen aan SS. dd. 21 September 1899.
 - 14) T.A. SS.R. 13592/99. BB. 3194/99 O.SS. aan Direksie van N.Z.A.S.M. dd. 26 September 1899.

'n oomblik te gou opgetree nie. (15)

Die Oprigting
van die Duitse
Kommando.

Die Duitse Bond
in Johannesburg
gestig.

Namate die oorlog genader het, het Adolf Schiel haastiger voortgegaan met die oprigting van 'n Duitse kommando. Sarel Eloff, die bemiddelaar tussen die Duitsers en die Regering, het reeds die pad vir verdere onderhandelings gebaan en Adolf Schiel en sy medewerkers kon derhalwe meer openlik met die Regering oor die oprigting van 'n Duitse vegeenheid onderhandel.

Die name van die dagbestuur van die oorspronklike reëlingskomitee wat deur die burgers van Duitse afkoms en Duitse onderdane aan die Witwatersrand in die lewe geroep is, is ook nie meer geheim gehou nie. Die voorsitter was die Duitse geneesheer, Dr. F.X. Elsberger, 'n minsame persoon wat die hoogste agting van sy Duitse kamerade geniet het. Die lede van die komitee was: H. Grothaus,⁽¹⁶⁾ W. Tismer en die Duitse graaf, Harra Zeppelin. Op 19 Augustus 1899 het die reëlingskomitee self met die Regering

in/.....

15) Almal wat vertrouwd is met die geskiedenis van die Tweede Vryheidstryd, weet watter noodlottige faktor die gebrek aan perde in die kryg was. Voetgangers was van bykans geen nut nie; hulle was 'n probleem. Op 26 Junie 1900 het waarnemende kommandant-generaal Louis Botha byvoorbeeld verklaar: „Die voetgangerkwessie is vir my nog een van die allerernstigste. Die helfte van ons kommando's hier is nog voetgangers. Vir patrolliewerk kan ek hulle nie gebruik nie en vaste posisies het ons nie hier nie. Op die vlakke-terrein tussen hier en Machadodorp sal ek met die beste wil die voetgangers nooit in die nabyheid van die vyand kan kry nie. Derhalwe het ek indertyd gesê dat dit beter is dat ons voetvolk meteens gestuur word na die uitgesoekte punte, alwaar ons voornemens is om vaste posisies te neem, sodat hulle daar nie stil lê en kos eet nie, maar daaglik moet werk om die posisies deur die grawe van slote en die pak van skanse te verbeter

(T.A. L.A. Band 753. Kopie-telegramboek van wnd. K.G. Louis Botha: 20-27 Junie 1900 p. 72. Wnd. K.G. aan asst. genl. Meyer, Machadodorp, dd. 26 Junie 1900. (Vertaal deur skrywer).

16) Heinrich Christiaan Wilhelm Grothaus is gebore op 9 Maart 1867 in Dortmund, Duitsland. In 1895 het hy na die S.A.R. gekom en volle burgerskap verwerf weens sy deelname aan Boerekant in die botsing met Jameson. In Mei 1897 is hy as 2de luitenant in die artillerie van die fort te Johannesburg aangestel. Sy landgenoot, Friedrich Wilhelm von Wichmann, wat van Potsdam (by Berlyn) gekom het en vir 'n tydjie in die Landmeter-generaal se kantoor in Pretoria werkzaam was, is ook in 1897 as luitenant in die fort te Johannesburg aangestel. (Sien T.A. Prellerversameling. Lêer No. 256. Lewensketse).

in verbinding getree en die versoek om 'n Duitse vrywilligerkorps op te rig, amptelik herhaal. Hulle het die Regering verseker dat hulle die opdrag om die korps op die been te bring van Duitsers wat in elke opsig met die Regering van die Suid-Afrikaanse Republiek simpatiseer, ontvang het. Hulle was bereid om die Regering in tyd van nood na die beste van hulle vermoë en met alle kragte by te staan. „De Hoog Edel Regering weet dat wij Duitse burgers en Duitschers die dit land als hunne tweede vaderland gekozen hebben, ons steeds als getrouwe burgers en inwoners van het land getoond hebben en onze plichten altijd getrouw vervuld. Met trotsch zien wij erop, dat ook het bloed van meenig een van ons in de dienst der Regering vergoten is en daarom geven wij ook in deze moeilijke tijd aan de Regering de verzekering van onze getrouwheid en gehoorzaamheid aan de wetten van dit land.”

Die enigste voorwaarde wat hulle in die vorm van 'n versoek gestel het, was dat die Regering hulle moes toelaat om hul eie offisiere te kies. Die kommandant van die korps moes 'n persoon wees wat volkome op hoogte was met die land se ligging en die wyse van oorlogvoering wat in 'n Boere-kryg vereis word. Ten einde die nodige vertroue van die Regering te geniet, het hulle gevoel dat hul kommandant ook goed bekend moes wees aan die Regering en boonop iemand wat reeds die beste bewyse van sy bekwaamheid en getrouheid gelewer het. Die man wat volgens die Duitsers se sienswyse aan al die vereiste kwalifikasies vir die kommandantskap voldoen het, was ongetwyfeld luitenant-kolonel Adolf Schiel. Hulle het die Regering gevolglik versoek om Adolf Schiel as aanvoerder van die korps aan te stel. As rede vir hul versoek om onder hul eie offisiere en in 'n eksklusiewe Duitse korps te dien, het hulle weer beklemtoon dat hulle ongetwyfeld die beste aktiewe krygsdiens kon lewer as hulle in een kommando saamgevoeg en onder hul eie offisiere volgens hul eie gewoontes en gebruike aangevoer en beheer word. (17)

Die Uitvoerende Raad het die saak sonder versuim in 'n geheime sitting bespreek en besluit om kommandant Ben

Viljoen/....

17) T.A. GR. 1113/99 by SS. R. 13076/99. Duitse reëlingskomitee aan sts. pres. dd. 19 Augustus 1899.

Viljoen wat intussen daarin geslaag het om 'n algemene vrywilligerkorps in Johannesburg op te rig, se mening oor die oprigting van 'n aparte Duitse kommando in te win.⁽¹⁸⁾

Kommandant Viljoen se voorstelle vir die oprigting van 'n Duitse korps.

Kommandant Viljoen, wat toe benewens kommandant van die vrywilligerkorps oock spesiale kommandant vir Johannesburg en die distrik was, het die Regering aangeraai om die Duitsers so veel moontlik aan te moedig om die Boeremagte by te staan, soos hy reeds vroeër al telkemale aan die hand gedoen het. Daar was baie beproefde artilleriste en oud-Duitse ambulanspersoneel onder die Duitse inwoners van die Witwatersrand wat vir die Boere in tyd van oorlog van groot nut kon wees.

Hy was egter van mening dat die Duitsers nie toegelaat moes word om 'n totaal onafhanklike korps op te rig nie. Daar was reeds 'n vrywilligerkorps in Johannesburg op die been gebring en alle persone wat die land uit eie beweging met die wapen wou dien, was natuurlik welkom om daarby aan te sluit. Die Johannesburgse vrywilligerkorps het uit twee afdelings bestaan: 'n afdeling voetgangers en 'n berede afdeling. Elke afdeling het sy eie offisiere gehad, wat egter onder eerste bevel van die kommandant van die korps gestaan het. Aan die hoof van elke afdeling was 'n majoor.

Ben Viljoen het voorgestel dat die Duitsers toegelaat moes word om onder dieselfde voorwaardes 'n bykomende en afsonderlike afdeling van die bestaande vrywilligerkorps te word. Hy sou geen beswaar hê as Adolf Schiel hul hoogste offisier word en as hulle ook hul eie onderoffisiere aanstel nie. Hulle moes egter saam met die ander afdelings, onder die een kommandant van die omvattende Johannesburgse vrywilligerkorps staan.

Voortgaande het kommandant Viljoen weer na kaptein Sarel Eloff se voorstel vir die skepping van 'n waaksaamheidskommissie om sake in Johannesburg te reël, verwys en

dit/...

18) T.A. SS. R. 13076/99. Sekr. van Kab. aan komdt. van Jhb. vrywilligerkorps dd. 22 Augustus 1899.

hy heeltemal bereid was om hom met sy korps onder kommandant Viljoen se bevel te skaar, alhoewel hy baie langer diens en meer oorlogs ondervinding as Ben Viljoen agter sy rug gehad het. Ten besluite het Schiel gesê dat hy dit goed bedoel met sy voorstel en dat dit hom baie sou spyt as sy voorgenome planne in 'n ander lig beskou word as wat hy bedoel b het. Hy het alleen probeer om die Regering as burger te dien waar hy kon.⁽²⁰⁾

Uit hierdie opmerkings van Adolf Schiel is dit duidelik dat die voorstelle eintlik van hom uitgegaan het en dat hy die kampvegter van die Duitsers wat sy planne ondersteun het by die Regering was. Hy was die groot gees en dryfkrag onder die Duitsers in die Republiek en die persoon wat die skepping van die Duitse kommando moontlik gemaak het.

Duitse Vergadering in Johannesburg 23 Aug. 1899. Terwyl die Regering die Duitsers se vrywillige aanbod oorweeg het, het die Duitse reëlingskomitee 'n massavergadering van hul landgenote vir die aand van die 23ste Augustus in die Non Plus Ultra Beerhall in Bredstraat, Johannesburg, byeengeroep. Dr. Elsberger het die vergadering geopen en Adolf Schiel is onder luide toejuiging tot voorsitter gekies. Schiel het die doel van die vergadering as volg uiteengesit:-

(1) Die Duitsers moes 'n komitee opdra om hulle dienste, ingeval van 'n oorlog met Engeland, aan die Regering aan te bied.

(2) Hulle moes die Regering egter versoek om hulle as 'n afsonderlike krygsliggaam te erken. By vorige geleenthede, byvoorbeeld die Magato-oorlog, was daar betreurenswaardige voorbeelde van Duitsers wat in Boerekommando's ingedeel was en baie afsydig behandel is. Ten einde 'n herhaling daarvan te voorkom, moes 'n beroep op die Regering gedoen word om die Duitsers bymekaar te laat bly.

Die vergadering het Adolf Schiel se voorstelle goedgekeur waarna 'n komitee aangewys is om die vergadering se petisie aan die Regering voor te dra.

In/.....

20) Ibid. A. Schiel aan B. Viljoen dd. 22 Augustus 1899.

In 'n berig van die vergadering het die „Transvaal Leader” - 'n Engelse kapitalistiese persorgaan - die volgende dag beweer dat die Duitsers wat die vergadering bygewoon het alles behalwe verteenwoordigend was van „the leading German element. As a matter of fact the majority consisted of contingents from the lower classes - Social Democrats and other individuals of similar consistency. A fair sprinkling of old members of the extinct "Vrywilliger"-corps and people closely identified with professional beer-drinking were conspicuous by force of general behaviour.”⁽²¹⁾

Die bywoning van die vergadering en die entoesiasme waarmee die Duitsers hulle leiers se voorstelle ontvang het, was bo verwagting en het so 'n indruk op Adolf Schiel en sy vertrouelinge gemaak, dat hulle besluit het om die voorlopige komitee in 'n permanente Duitse liggaam om te skep. Hulle het gevoel dat die Duitsers 'n baie belangrike politieke faktor in die Suid-Afrikaanse Republiek geword het en 'n permanente politieke liggaam behoort te hê om hulle belange by die Regering en die Volksraad te bepleit. Uit die kleiner mooi patriotiese gedagte van 'n Duitse korps om die Boere in hul stryd teen Engeland te help, het derhalwe die groter gedagte aan 'n omvattende Duitse bond wat die politieke belange van die Duitsers in die Suid-Afrikaanse Republiek kon bevorder, ontstaan.⁽²²⁾

Die Vergadering van die Duitsers in Johannesburg op 23 Augustus 1899 kan dan ook beskou word as die stigtingsvergadering van die „Deutschen Verband” wat nie alleen die onmiddellike ideaal van 'n eie Duitse kommando vir oorlogsdienste voor oë gehad het nie, maar verreikender politieke doelwitte begin nastreef het. Die komitee wat deur die vergadering gekies is om met die Regering te onderhandel, was dus ook terselfdertyd die eerste komitee - en later die hoofkomitee - van die nuwe Duitse bond wat uit die oprigtingspogings van 'n Duitse kommando ontwikkel het. Die nuwe permanente komitee het bestaan uit Dr. F.X. Elsberger as voorsitter, met die volgende lede: W. Tismer, H. Stollberg, E. Grill, F. Brall, F. Kirchenbauer, H. Köllnitz,

P. Büttner,/.....

21) „Transvaal Leader” 24 Augustus 1899. p. 5. kolom 6.

22) Dit kom verder aan weer ter sprake in hierdie verhandeling.

P. Büttner, graaf Harra Zeppelin, Rudolph Giloy en H. Grot-
haus. (23)

Duitsers in die
Vrystaat wil ook
hulp verleen.

Die nuusberigte oor die Duitsers se ywerige
en vaderlandsliewende optrede in die Trans-
vaal het 'n weerklank in die Vrystaat gevind.

Spoedig is ook in Bloemfontein 'n beroep op die Duitsers
gedoen om hulle aan te meld vir die vorming van 'n Duitse
korps om aan die Boere se sy te veg as die oorlog 'n werk-
likheid word. (24)

Duitse Vergadering
in Pretoria. 31
Augustus 1899.

Na sy suksesvolle vergadering in Johan-
nesburg het kolonel Schiel die Duitsers
in Pretoria ook opgeroep om 'n algemene
vergadering in die „Old Union Club Hotel“ op 31 Augustus 1899
by te woon. (25) Ongeveer 200 Duitsers het op die bepaalde
aand opgedaag om na Schiel se voorstelle te luister. By
hierdie geleentheid het kolonel Schiel verklaar dat dit die
hoofdoel van die vergadering is om 'n tak van die vereniging
wat die vorige week in Johannesburg tot stand gekom het, te
stig. Daarby moes voorlopig alle Duitsers wat diensplig-
tig was, sowel as die ongenaturaliseerde Duitsers wat die
Regering graag vrywillig in die krisistyd wou help, aansluit.
Die vereniging sou egter nie net vir die duur van die oorlog
bestaan nie. Die Duitsers in Pretoria moes 'n sterk komi-
tee van twaalf lede kies, wat hul hand aan die Duitsers in
Johannesburg en oor die hele Republiek moes reik, en een
kragtige Duitse bond daarstel, wat ook na die krisis - af-
gesien van die uitkoms daarvan - blywend moes voortbestaan
„opdat zij als een politiek lichaam steeds hun belangen by

de/.....

- 23) T.A. (i) L.A. GR. 1288/99. Band No. 637 (Eerste 5
name).
(ii) G. CR. 172/99 by SS. R. 13076/99 (Laaste
5 name).
(iii) F. Kirchenbauer word deur Schiel genoem:
„23 Jahre.....“ p. 383.

24) De Volksstem. 28 Augustus 1899. Laaste pagina; kolom 7.

25) Ibid.

Regeering en Volksraad kunnen voorstaan". Die Duitse gemeenskap in die Suid-Afrikaanse Republiek het tot 'n belangrike politieke faktor in die land ontwikkel. Die tyd het dus aangebreek dat hulle ook 'n kragtige politieke orgaan moes hê, deur middel waarvan hulle hul invloed en billike aansprake kon laat geld. Die beoogde vereniging sou die Duitsers in staat stel om na opklaring van die noodtoestand, hul volle krag ten bate van hulleself aan die land van hulle inwoning te toon. As voorbeeld het Schiel die bedrywige verenigingslewe in Duitsland in herinnering geroep en beweer dat dit daar 'n baie heilsame invloed op die volk en die staat uitoefen. Vir die Duitsers in die Suid-Afrikaanse Republiek is dit 'n voorbeeld en die aansporing om hulle te organiseer en 'n eie Duitse vereniging in die lewe te roep. Dit moes nog dieselfde aand geskied.

Voortgaande het Schiel sy gehoor meegedeel dat die Duitsers van Heidelberg reeds hul heelhartige samewerking aan hom belows het en volkome met sy voorgenome planne ingestem het. Hy was ook van voorneme om vergaderings in Potchefstroom, Krugersdorp en op verskeie ander plekke te hou ten einde die Duitsers se menings oor sy voorgestelde optrede te verneem. Hy het dan ook van harte gehoop dat die sterkte van die nuwe Duitse vereniging in die tydsbestek van een jaar ondubbelsinnig sou blyk.

Kolonel Schiel het ook aan sy toehoorders die voorbeeld van duisende Duitsers oor die hele wêreld voorgehou. In Argentinië en Brazilië en tallo ander wêrelddele, het die Duitsers talryke bewyse van hul getrouheid en lojaliteit teenoor hul aangenome vaderlande en die regerings wie se beskerming hulle geniet het, getoon. Billikheidshalwe moes die Duitsers in die Transvaal ook erken dat die Regering hulle nog altyd vriendelik tegemoet gekom het, het Schiel onder toejuiging verklaar. Die Duitsers moes derhalwe ook in die krisistyd hulle kragte inspan en die Regering getrou en lojaal in die swaar stryd wat voorgelê het, bystaan. Die Duitsers moes bymekaar staan in die gees wat in daardie magtige leuse „Eendracht maakt Macht" opgesluit is. In daardie gees moes die vergadering die Regering versoek om hulle as 'n spesiale guns toe te laat om hulle eie korps op te rig en onder hul eie offisiere, maar skouer aan skouer met die Boere, die vyande op die slagvelde te ontmoet.

Ander/.....

Ander sprekers het onder luide toejuiging verklaar dat die Duitsers in die Transvaal volkome tevrede is met die uiters billike en selfs liberale stemregvoorwaardes wat die Regering hulle aangebied het. Die Duitsers het hulle dan ook voorgeneem om pal by die Transvaalse volk te staan in die verdediging van hul gemeenskaplike vaderland.

'n Sekere Schnauf het verklaar dat die onafhanklike Arbeidersverbond die oprigting van die Duitse bond heelhartig ondersteun. Omdat hul ideale min of meer dieselfde is, het hy die nouste samewerking tussen die twee verbonde voor- spel. Schiel het die inligting verwelkom en gesê dat die Duitse arbeiders reeds die vorige week in Johannesburg hul krag geopenbaar het. Die „Transvaal Leader“ het na hulle as „low class Germans“ verwys, maar hy was trots daarop met hulle saam te werk en hulle sal weldra aan die „Leader“ en sy vriende toon waartoe die „low class Germans“ in staat is, het Schiel onder daverende toejuiging uitgeroep.

Op vrae het kolonel Schiel geantwoord dat nie-genaturaliseerde Duitsers nie dienspligtig was nie en derhalwe nie opgekommandeer kon word nie. Hy het egter verwag dat groot getalle ongenaturaliseerde Duitsers die Boere sou help. Dit was nóg 'n rede waarom die Duitsers 'n eie korps met sy eie offisiere wou hê. Sulke persone sou meer tuis voel in 'n eksklusiewe Duitse korps.

Hy het die aanwesiges ook verseker dat die Duitse bond nie alleen die oprigting van 'n Duitse kommando sou onder- neem nie, maar ook sou sorg dat die families van die manne wat na die front gaan, behoorlik versorg word.

Die vergadering het daarop 'n sterk komitee vir Pretoria saamgestel, wat uit die volgende persone bestaan het: Voor- sitter: Hans Ulrich von Quitzow, Lede: Dr. W. Vallentin, A. Schlüter, R. Wolff, J. Schnauf, Max Hempel, A. Schmidt, M. Müller, W. Kalk, P. Krantz, M. Bachmann en Rodach.⁽²⁶⁾

Die/.....

26) Oorsig van die vergadering saamgestel uit berigte in „De Volksstem: 1 September 1899 p. 1. Kolomme 2 en 3 en: Standard and Diggers News. 2 September 1899. p. 5.

OPMERKINGS: (i) H.U. von Quitzow was 'n landmeter in Transvaal. Sien: Standard and Diggers News 30 Sept., 1899. p. 5. Kolom 6.

(ii) Paul Krantz was Tegniese Assistent en Hoof Diere-opstopper van die Staatsmuseum te Pretoria. Sien Staatsalmanak 1899. p. 96.

Die vergaderings te Johannesburg en Pretoria was 'n reuse sukses. In Pretoria het 450 Duitsers dadelik na afloop van die vergadering vir aktiewe diens aangeteken. Op dieselfde dag het ook 1650 Duitsers hul dienste aan die hoofkomitee van die Duitse bond in Johannesburg aangebied.⁽²⁷⁾

Hulp van Duitsers deur Rege- ring aanvaar. Die Regering was tevrede met die resultate van die vergaderings en het kommandant Viljoen se voorstel ook goedgekeur. Gevolglik het die kommandant-generaal op 31 Augustus vir kommandant Ben Viljoen gelas om die Duitsers se aanbod te aanvaar. Hulle moes toegelaat word om hul eie offisiere te kies „onder u als Commandant“.

Die Regering het ook kommandant Viljoen se voorstel van 'n kommissie vir die beskerming van Johannesburg goed- gekeur, maar bepaal dat aldrie die veldkornette van Johannes- burg daarin sitting moes neem.⁽²⁸⁾

Schiel word lid van die Waaksaam- heidskommissie: Johannesburg. Kommandant Viljoen het die waaksaamheids- kommissie onmiddellik opgedra om hom die volgende aand in Johannesburg te ontmoet, ten einde 'n begin te maak met hul werksaam- hede. Hy het ook aan Dr. Elsberger kennis gegee van die Regering se besluit. Die oprigting van 'n uitsluitlik Duitse kommando kon dus eindelik op 1 September 1899 'n aan- vang neem.

Op daardie dag het Adolf Schiel derhalwe nog die by- komende taak as lid van die Johannesburgse waaksaamheids- komitee ook op sy skouers geneem.⁽²⁹⁾

Die/.....

-
- 27) Standard and Diggers News. 2 September 1899.
28) T.A. SS. R.13076/99. K.G. aan spes. komdt. Johannesburg. dd. 31 Augustus 1899.
29) Ibid. Spes. komdt. Jhb. aan K.G. dd. 31 Augustus 1899. Die waaksaamheidskomitee was die voorloper van die regerings- kommissie van Rus en Orde, wat die eerste komitee se werk- saamhede oorgeneem het toe al die kommandante en veldkornet- te na die front moes vertrek.

Die Duitse Bond
brei uit op
Adolf Schiel se
oorspronklike
voorwaardes.

Die hoofkomitee van die Duitse bond in Johannesburg het op 2 September 'n vergadering belê om kommandant Viljoen se antwoord op hul versoek om 'n Duitse kommando tot stand te bring, te bespreek. Die komitee het besluit om 'n deputasie na die Regering af te vaardig om hul voorstelle mondeling voor te dra en die voorwaardes van oprigting te bespreek.⁽³⁰⁾ Die Uitvoerende Raad het die afvaardiging van ongeveer 20 Duitsers op Maandag 4 September te woord gestaan. Hulle het die Regering meegedeel dat om en by 3000 Duitsers, die merendeel waarvan oud-soldate, hul dienste aan die Transvaal aangebied het. Hulle was bereid om 'n Duitse kommando onder aanvoering van hul eie offisiere op te rig, om of na die front te gaan of die stede te bewaak en te verdedig. Die Uitvoerende Raad het hul tevredenheid oor die Duitsers se aanbod te kenne gegee en nadat hulle met die deputasie oor die voorwaardes van die oprigting ooreengekom het, is besluit dat die Duitsers hul voorstelle skriftelik sou herhaal vir nader oorweging van die Uitvoerende Raad.⁽³¹⁾

Ongelukkig is daar geen notule gehou van die verskillende onderhoude wat deputasies van die Duitse bond met die kommandant-generaal en die Uitvoerende Raad gevoer het nie. Uit die daaropvolgende briefwisseling kan die aard van die besprekings in die geheime sittings gelukkig vasgestel word. Daaruit blyk ook tot watter voorwaardes die Uitvoerende Raad allengs ingestem het. Aangesien die Duitse kommando die eerste van sy soort was wat tot stand sou kom, het die Uitvoerende Raad nog geen vasgestelde gedragslyn of voorbeeld gehad waarvolgens hulle kon besluite neem nie. Die hele saak moes dus eers uitgepluis en in onderhoude geseël word. Uit die beskikbare materiaal blyk dat die Duitsers die volgende aan die Uitvoerende Raad meegedeel en voorgestel het:-

(1) Die gedagte aan 'n eie Duitse kommando vir oorlogsdienste het by Adolf Schiel ontstaan en hy het die saak in 'n onderhoud met die kommandant-generaal te berde gebring.

Met/.....

30) T.A. GR. 1250/99. (G.C.R. 148/99) by SS. R. 13076/99.
A. Schiel aan SS. dd. 2 September 1899.

31) Standard and Diggers News. 5 Sept. 1899. p. 5.

Met die hulp en medewerking van invloedryke Duitsers in Johannesburg, Pretoria en Heidelberg het hy voorlopige komitees in die lewe geroep, wat die Duitsers se sienswyse oor die voorgestelde korps moes inwin. Op die algemene vergaderings wat Schiel in die verskillende sentrums gehou het, is die voorlopige komitees bekragtig en uitgebrei. Sodoende het 'n omvattende Duitse bond ontstaan en Adolf Schiel het die algemene voorsitter van die hele bond geword.

(2) Die bond het aan sy ondersteuners voorgestel om 'n Duitse korps wat volgens Europese model saamgestel sou wees, tot stand te bring, ten einde die Transvaal bygeval van 'n oorlog met Engeland te verdedig. Die Duitsers het egter self die voorstel van 'n Europese korps verwerp en met algemene instemming bepaal dat die korps op die Boere se kommandostelsel gebaseer moet word.

(3) Die vergaderings het derhalwe aan verskillende deputasies opgedra om die volgende voorstelle in verband met 'n eie Duitse leërfdeling aan die Regering te doen:-

(a) Samestelling:- Die kommando sou bestaan uit alle genaturaliseerde, dienspligtige Duitse burgers wat daarby wou aansluit en aangevul word deur alle ongenaturaliseerde Duitse onderdane wat as vreemdelinge in die Republiek vertoef het, maar geneë was om die wapens vrywillig vir die Suid-Afrikaanse Republiek op te neem. Die manskappe van die verskillende takke van die Duitse bond moes deur die Regering vergun word om hulle eie offisiere te kies sodat hulle „als een Commando Duitschers in het veld kan trekken onder hun Commandant, die direkt staat onder Z. Edel Gestr. den Commandant Generaal of een van de door de Regeering benoemde Vechtgeneralen.”

(b) Offisiere: (i) Die Duitse kommando moes dieselfde offisiere kon kies wat volgens die Krygswet op kommando sitting in die krygsraad sou hê, om die Duitse kommando te verteenwoordig. M.a.w. 'n eie kommandant, veldkornette. en assistent-veldkornette.

(ii) Vir elke 300 man in die Duitse kommando moes een veldkornet (met 'n assistent as plaasvervanger) aangestel word.

(iii) Die offisiere moes deur die manskappe van die Duitse kommando gekies word. Hul aanstelling moes egter deur die Regering bekragtig word en hulle moes ook die ampseed voor 'n verteenwoordiger van die Regering aflê.

(iv)/.....

(iv) Al die manskappe in die kommando moes die eed van getrouheid voor hul kommandant aflê.

(c) Bewapening: Aangesien daar baie beproefde Oud-Duitse artilleriste in die geledere van die Duitsers was, het hulle versoek dat twee of drie kanonne met ammunisie by die kommando gevoeg moes word.⁽³²⁾

(d) Uitrusting: Uit die verdere ontwikkeling van die kommando het geblyk dat die Regering onderneem het om die kommando volledig uit te rus en mobiel te maak.

(e) Besoldiging: Daar was geen sprake van vergoeding nie en die Duitsers het nie daarom gevra nie. Nie eers die vreemde Duitsers wat by die kommando aangesluit het, het 'n pennie vergoeding ontvang of verwag nie! Die Regering sou na die beste van sy vermoë en omstandighede vir die agterblywendes van die Duitse vegsmanne sorg. Hulle sou dieselfde behandeling ontvang as die families van die Boere wat na die front gaan.⁽³³⁾

Die bogemelde voorwaardes is nog dieselfde dag waarop die eerste deputasie die Uitvoerende Raad gespreek het, skriftelik deur die Duitsers herhaal en deur die Regering goedgekeur. Daarna kon' Adolf Schiel en sy komitees onverwyld aan die oprigting van hul eie Duitse kommando begin werk.⁽³⁴⁾

Met die goedkeuring van die Duitse bond se voorstelle het die Regering gevolglik 'n streep deur Ben Viljoen se wenke getrek. Daar kon immers nie twee kommandante in die Johannesburgse vrywilligerkorps aangestel word nie. Die Duitsers sou dus nie meer 'n onderafdeling van kommandant Viljoen se korps uitmaak nie. Hulle het hul eie kommando met 'n eie kommandant gehad. Sodra die kryg ontbrand sou die Duitse kommando derhalwe op gelyke voet met die Boerekommando's onder bevel van een of ander Boereveggeneraal geplaas word. Die Duitse kommando het sodoende tog 'n aparte/.....

-
- 32) T.A. L.A. GR. 1288/99. Band No. 637. A. Schiel aan sts. pres. en Uitv. Raad dd. 4 September 1899.
- 33) (i) T.A. SS. R.4/99 by R. 14018/99 (CR.7774/99) SS. aan K.G. dd. 11 Oktober 1899.
- (ii) Sub-hoofde (d) en (e) volg ook verder uit hierdie verhandeling. Sien ook A. Schiel „23 Jahre.....“ pp. 381-383.
- 34) T.A. (i) SS. R. 13551/99. A. Schiel aan K.G. dd. 27 September 1899.
- (ii) K.G. D.C. Band I. p. 74, A. Schiel aan K.G. dd. 27 September 1899.

aparte leërafdeling geword, tenspyte van Adolf Schiel se aanvanklike versekering dat dit geensins sy oogmerk was nie. Hierdie nuwe strewe en standpunt van die Duitsers het ongetwyfeld uit die stigting van die Duitse bond ontwikkel. Die inspirerende geesdrif van die Duitsers en die geweldige groot ondersteuning wat hulle aanvanklik aan die Boere van Transvaal belowe het, het die Duitse bond klaarblyklik so sterk laat voel dat hulle die selfvertroue kon hê om hul eise heelwat hoër te stel. Eendrag het inderdaad mag gemaak!

Eerste Offisiere
van Duitse Kommando
gekies.

Die eersvolgende stap was om die groot getal Duitsers wat reeds by die verskillende takke van die Duitse bond vir oorlogdiens aangesluit het, hul offisiere te laat kies. Die tak van die bond in Johannesburg het luitenant-kolonel Adolf Schiel as hul kommandant aangewys. A.W. Tismer is as veldkornet gekies en E.P. Büttner as assistent-veldkornet. Die tak het gestrewe om die eerste 500 man so gou moontlik vir oorlogsdienste uit te rus en af te rig.⁽³⁵⁾

In Pretoria waar reeds 650 Duitsers, van wie 200 oud-soldate, vir frontdiens aangemeld het, het die tak van die Duitse bond ook vir Adolf Schiel as hul kommandant gekies. Sodoende het hulle die keuse van Johannesburg bekragtig en 'n band gelê wat die twee afdelings van die Duitse kommando in die begin van sy bestaan baie heg aanmekaar gehou het. Die landmeter, Hans Ulrich von Quitzow, voorsitter van die Duitse bond in Pretoria, is as veldkornet gekies en Paul A. Krantz as assistent-veldkornet. As plaasvervanger is Robert von Jutrzenka voorlopig aangewys.⁽³⁶⁾

Dit is 'n eienaardige verskynsel dat die Pretoria-afdeling van die Duitse kommando, in al hul korrespondensie van die begin af na hul tak as die „Duitse korps” verwys het. Aan

hul/.....

35) T.A. G.C.R. 172/99 by SS. R. 13076/99. Voorsitter en lede van Duitse bond, Jhb. aan K.G. dd. 6 September 1899.

36) Ibid. Komitee van Pretoria-tak van Duitse bond aan K.G. dd. 10 September 1899.

hul briefhoofde is ook „Duitse korps" afgestempel, terwyl die afdeling in Johannesburg tereg „Duitse kommando" op sy briewe gedruk het. Die verskil in benaming was onheilspellend van die latere lotgevalle van die Duitse kommando.

Die assistent-veldkornet, Paul Krantz, het om 'n onverklaarbare rede nie lank komiteelid van die Duitse bond in Pretoria gely nie. Spoedig na die eerste vergadering van die Duitsers in Pretoria is sy en Rodach se plekke op die komitee deur G. Hüter en F. Rautenstrauch onderskeidelik ingeneem.⁽³⁷⁾

Die Duitsers in Heidelberg werk saam.

Die Heidelbergse komitee van die Duitse bond, waarvan H. Albers die voorsitter was en Lorey die enigste komiteelid,⁽³⁸⁾ het ook hul tak in 'n afdeling van die Duitse kommando onder bevel van luitenant-kolonel Schiel omgeskep.⁽³⁹⁾ Hulle het egter nie offisiere gekies nie en sou by die Johannesburgse afdeling ingelyf word sodra die kommando na die front moes vertrek.⁽⁴⁰⁾

Adolf Schiel soek die samewerking van die Duitsers in Zoutpansberg.

Adolf Schiel het ook nie sy baie Duitse vriende - meesal boere - in Zoutpansberg uit die oog verloor nie. Ook daar wou hy die Duitsers se medewerking verkry en hulle by die Duitse bond laat aansluit. Hy het dus een van sy betroubaarste en invloedrykste kennisse in Zoutpansberg, Bernhard Heinrich Dicke⁽⁴¹⁾ genader en hom versoek om al die Duitsers

in/.....

-
- 37) T.A. L.A. GR. 1288/99. Die name van die komitee in Pretoria wat A. Schiel hierin op 4 September 1899 aanhaal, sluit Krantz en Rodach uit en noem hulle plaasvervangers.
 - 38) Ibid.
 - 39) Standard and Diggers News. 5 September 1899 p. 5 (voetnoot).
 - 40) T.A. K.G. D.C. Band I p. 116. Komdt. A. Schiel aan H. Albers dd. 30 September 1899.
 - 41) B.H. Dicke was 'n plantasie-eienaar („plantagehouder") in Zoutpansberg. Sy onderneming het nie aan 'n maatskappy behoort nie maar aan homself. Dit was nie sy eie grond nie maar 'n „okkupasieplaas". en die waarde van sy onderneming is destyds op £10,000 geskat. 'n Poging om sy „okkupasieplaas" as 'n "leningplaas" te verkry sodat hy geld daarop kon opneem om sy onderneming nog uit te brei, het misluk. Sien: E.V.R. Notule Art. 281 dd. 29 Mei 1899.

in Zoutpansberg te vergader en 'n tak van die Duitse bond in die lewe te roep. „Sie wissen, ja, selbst dass wir dann besser imstande sind für unsere Interessen zu sorgen" het Schiel verduidelik.

Hy het egter weer beklemtoon dat „Der Verband hat auch als Hauptzweck sich nach der Krise unsere politisschen Interessen zu verfolgen und sie der Regierung zu vertreten." Voortgaande het hy Dicke versoek om so daadkragtig en vinnig moontlik te handel en die name van die Duitsers wat by die Duitse kommando wou aansluit so spoedig doenlik aan hom bekend te maak.⁽⁴²⁾

Richard Runck
verskyn op die
toneel.

Schiel het ook met Richard Runck, 'n oud-Duitse offisier wat destyds by Pienaarsrivier gevestig was, in verbinding getree en sy medewerking in die Duitse kommando gevra. Runck het later 'n belangrike invloed op die lotgevalle van die Duitse korpse uitgeoefen.⁽⁴³⁾

Schiel verg die
samewerking van
alle Duitsers in
die S.A.R.

Die kommandant van die Duitse kommando het hom sodoende beywer om al die Duitsers in die Republiek in die Duitse kommando saam te trek. Hy het ook die hulp van die Regering ingeroep deur die kommandant-generaal te versoek om al die veldkornette te Heidelberg, Johannesburg en Krugersdorp mee te deel dat die Uitvoerende Raad goedgekeur het dat die Duitsers wat dit verkies by die Duitse kommando kon aansluit. Hulle was dus nie langer verplig om onder die veldkornet in wie se wyk hulle woonagtig was, opgekommandeer te word en na die front te vertrek nie.⁽⁴⁴⁾ Kort voor Schiel se versoek het die Duitse konsul in Pretoria, die heer M. Biermann, ook reeds 'n klagte by die staatssekretaris ingedien dat sommige van

die/.....

42) T.A. K.G. D.C. Band I pp. 6 - 7. A. Schiel aan Dicke dd. 19 September 1899.

43) Ibid. p. 28. A. Schiel aan Runck dd. 19 September 1899.

44) T.A. K.G. CR. 6762/99. A. Schiel aan K.G. dd. 18 September 1899.

die offisiere en amptenare nie-genaturaliseerde Duitsers aangesê het om hulle gereed te hou om na die govegsterrein te vertrek sodra die vyandelikhede 'n aanvang neem. Die staatsekretaris het die kommandant-generaal opgedra om 'n sirkulêre onder sy offisiere rond te stuur, waarin hulle gelas word om geen Duitsers of ander nie-burgers, sonder instruksies van die kommandant-generaal op te roep sodra tot kommandering oorgegaan word nie.⁽⁴⁵⁾

Bevele insake die Kommandering van Duitsers en andere in die Republiek.

Die kommandant-generaal het sonder versuim aan die staatsekretaris se opdrag uitvoering gegee.⁽⁴⁶⁾ Wet die Duitsers betref is daar nog meer krag by sy bevele aan sy offisiere gevoeg, toe hy op kommandant Schiel se versoek 'n verdere sirkulêre op 19 September 1899 uitgereik het. Daarin het die opperbevelhebber weer neergelê dat geen Duitsers of ander nasies gekommandeer mag word nie. Hulle dienste kon alleen aanvear word as hulle dit vrywillig aanbied „en zij die van vreemde nationaliteit zijn en zich tot zoogenaamde Corpsen wenschen te vormen, hierin niet mogen worden lastig gevallen of verhinderd.” In dieselfde sirkulêre het die kommandant-generaal ook bepaal dat geen personeellid van Z.A.S.M. wat verantwoordelik was vir die behoorlike reëling en instandhouding van die spoorweg se vervoerdienste, sonder spesiale instruksies opgekommandeer mag word nie.⁽⁴⁷⁾

Die Regering en die Oorlogsdepartement het derhalwe die aansluiting van Duitsers by die Duitse kommando moontlik maak en aangemoedig. Die oprigting van ander vreemdelingskorpsse op voorbeeld van die Duitsers, is ook deur die Regering verwelkom en aangemoedig.

Dic/.....

45) T.A. SS. R. 12065/99. SS. aan K.G. dd. 21 Augustus 1899.

46) Ibid. Sirkulêre CB. 15/99 dd. 24 Augustus 1899.

47) T.A. K.G. CR. 6762/99. Konsep van sirkulêre dd. 19 September 1899.

Oprigting van ander
Korpse op voorbeeld
van die Duitsers.

Die Regering het nie verniet die weg vir die oprigting van meer vreemdelingskorpse oopgestel nie. Die Duitsers se patriotiese optrede het die geesdrif van die ander vreemdelinge - genaturaliseerde burgers sowel as hul ongenaturaliseerde landgenote - aangesteek en soos 'n veldbrand onder hulle versprei.

Die Hollanders. Op die 7de September 1899 het die Hollanders op die hakke van die Duitsers gevolg en by 'n algemene vergadering in Pretoria 'n voorlopige komitee gekies, wat die optrede van die Nederlandse inwoners ingeval van 'n oorlog sou bespreek en voorstelle aan 'n volgende algemene vergadering vir goedkeuring voorlê.⁽⁴⁸⁾ 'n Soortgelyke vergadering is op Saterdagmiddag die 9de in Johannesburg gehou. Die Hollanders het hulle steun aan die Regering belowe, maar in Johannesburg is nie 'n voorlopige komitee gekies nie.⁽⁴⁹⁾ Die eerste beraming van die getal Nederlanders in Pretoria en die distrik wat gewillig sou wees om die Regering saam met die Duitsers en ander Europese inwoners van die land te ondersteun, was 4000.⁽⁵⁰⁾

Die beraming was egter baie hoog gestel want slegs ongeveer 200 Hollanders het hulle aanvanklik vir oorlogsdienste vrywillig beskikbaar gestel. Die reëlingskommissie het bevind dat ongeveer 100 van hulle geneë en geskik was om velddienste te verrig. Die res sou hulle beskikbaar stel vir garnisoensdienste en indien die Regering dit verlang het, ook vir vestingdienste. Die Hollanders het omtrent dieselfde voorwaardes as die Duitsers gestel vir die oprigting van 'n vegkorps sowel as 'n garnisoensdienskorps. Laasgenoemde afdeling sou bewakingsdienste in en om Pretoria lewer.⁽⁵¹⁾

Die Regering het die Nederlanders se aanbod ook aanvaar en die oprigting van die twee korpse goedgekeur. Op

'n/.....

48) De Volksstem. 8 September 1899.

49) De Volksstem. 11 September 1899.

50) Standard and Diggers News. 11 September 1899 p. 5.

51) T.A. SS. R.13356/99 (CR.6912/99) Nedl. komitee aan K.G. dd. 21 September 1899.

'n volgende algemene vergadering is die twee korpse in die lewe geroep. As hul gesamentlike hoofkommandant het die korpse die heer J. Lombard, 'n lid van die Eerste Volksraad gekies. Die velddienskorps wat toe uit 150 manskappe bestaan het en daagliks nuwe rekrute gewerf het, het as hulle kommandant die heer B.G. Verselewel De Witt Hamer, 'n lid van die Tweede Volksraad gekies.

Die garnisoensdienskorps was by stigting ongeveer 300 man sterk en het ook daagliks aan mannekrag toegeneem. Indien nodig was die meerderheid van hulle bereid om ook na die fronte te gaan. Die manskappe van die Garnisoensdienskorps, het J.M. de Bruijn, 'n onderwyser aan die telegraafskool te Pretoria, as hul kommandant gekies. Die garnisoensdienskorps is in afdelings van 25 man elk verdeel en elke afdeling het onder aanvoering van 'n afdelingskommandant gestaan.

Aangesien die Hollanders soveel kommandante aangewys het, het hulle nie veldkornette ook nog gekies nie!⁽⁵²⁾

Die/....

52) T.A. SS. R.13361/99. J.C. Kakebeeke aan SS. dd. 25 Sept.1899.

OPMERKING: Die weermag van die Suid-Afrikaanse Republiek het die volgende onderdele omvat: (1) Gewapende Burgermag (Burgerkommando's) (2) Staatsartillerie en sy Reserwemag. (3) Landspolisiemagte. (4) Vrywilligerkorpse. (5) Vestingwerke met besettings. Die range in die burgermag was die volgende: (1) Kommandant-generaal (Opperbevelhebber oor alle magte), (2) Waarnemende kommandant-generaal (Plaasvervanger van 1), (3) Generaal, (4) Assistent-generaal, (5) Veggengeraal, (6) Kommandant, (7) Veldkornet en (8) Assistentveldkornet. Die range in die Artillerie was die volgende: (1) Die Luitenant-kolonel (Owerste), (2) 'n Majoor, (3) Kaptein, (4) Luitenant-adjutant, (5) Eerste luitenant, (6) Tweede luitenant, (7) Sersant, (8) Korporaal, (Sien Nierstrasz: Deel II pp. 404 en 412). Vide: Locale Wetten der Z.A.R. Wet No. 1 van 1896 en Staatsalmanak 1898 pp. 43-44. 'n Kommandant het bevel gevoer oor 'n kommando. Later het Boerekorpse ontstaan - meesal verkennerkorpse - en aan die hoof daarvan het sonder uitsondering 'n kaptein gestaan. (Vergelyk byvoorbeeld kaptein Danie Theron, kaptein Jack Hindon, kaptein Naude, kaptein Jooste, kaptein Malan, kaptein Slegtkamp ens. ens.). Die vreemdelinge het later ook verkennerkorpse opgerig en het die Boere se voorbeeld gevolg deur 'n kaptein aan die hoof daarvan te kies. (Byvoorbeeld kaptein C. Ricchiardi; kaptein J. Hassell ens.). Die eerste s.g. "vreemdelingskorpse" wat nog voor die uitbreek van die oorlog ontstaan het, was egter toegelaat om "kommandante" as hul aanvoerders te kies. M.i. is dit derhalwe verkeerd om na hulle as "korpse" te verwys, daar dit duidelik is dat hulle as "kommando's" beskou is. Sommige van hul kommandante het ook artillerierange beklee, maar dit was alleen omdat hulle reads die range besit het toe hulle as kommandante gekies is.

Die Iere. Die Iere het nie lank op hulle laat wag na die Nederlanders nie. Op 13 September 1899 het S. Gillingham, I. Gerraghty, P.J. Oates, J. Connolly, en J. Mitchell in 'n gesamentlike skrywe as lede van 'n nuut gestigte komitee van die sogenaamde „Irish Brigade“, die dienste van die Iere in die Republiek aan die Regering aangebied. Hulle „Brigade“ het toe reeds die ondersteuning van 750 van hul landgenote geniet.⁽⁵³⁾ Kort daarna het die komitee 'n oproep in die nuusblaai geplaas, waarin hulle die Iere daarop gewys het dat hul eie land vir „700 vreeslike jare“ deur Engeland geplunder en uitgebuit is. Die Iere moet die lot wat hulle land getref het wreek en sorg dat daardie daad van Engeland nie in die Suid-Afrikaanse Republiek herhaal word nie. „Die Iere moet die wrekers on nie die medepligtiges van sulke misdade wees nie.” Die oproep het afgesluit met die woorde dat elke Ier wat die naam werd is en elke Ierse Amerikaan wat in Suid-Afrika vertoef, in die Ierse brigade gevind sal word om onder die geseënde groen vlag teen die wrede Engelse tiran te stry. „God Behoud Ierland!”⁽⁵⁴⁾

Goen wonder dus dat die Ierse brigade spoedig die naam van „Het Wrekers Corps“ verkry het nie.⁽⁵⁵⁾

Die Regering het die aanbod van die Iere aanvaar. Op 'n vergadering wat die Iere op 2 Oktober 1899 in Johannesburg gehou het, is 'n Amerikaanse kolonel van Ierse afkoms, John Y. Filmore Blake, tot aanvoerder van die „Irish Brigade“ gekies. Verder is die volgende offisiere deur vry verkiesing aangewys:- John MacBride, majoor; James Laracy, kaptein; John Joseph Mitchell, kaptein; Thomas Madden Manton, majoor, en die Afrikaner Charles Francois Coetzee as kaptein-intendant verbonde aan die kommissariaat van die Ierse korps.⁽⁵⁶⁾

Die Belge. Die Belge in Pretoria het op die 18de September
vergader/...

53) T.A. L.A. GR. 1435/99. Band 083. Komitee van die „Irish Brigade“ aan sts. pres. en Uitv. Raad dd. 13 September 1899.

54) De Volksstem. 29 September 1899.

55) Ibid.

56) T.A. SS. R. 13788/99. Aanstellingsbriewe van die Ierse offisiere.

vergader om ook hulle beskeie hulp aan te bied. Hulle was maar min in getal en hul leier dr. A. Heymans van Pretoria, het die Belge van Johannesburg wat die land en volk graag met die wapens wou dien, uitgenooi om hul name vir aktiewe diens aan hom te verstrek.⁽⁵⁷⁾ Daar was egter te min Belgiese landgenote in die Republiek om die oprigting van 'n eie korps te regverdig. Hulle het derhalwe by die Hollanderkorps aangesluit.⁽⁵⁸⁾

Switserse Hulp. Nog minder in getal was die Switserse gemeenskap. Die Switserse vereniging „Helvetia” wat op 28 Januarie 1890 in Johannesburg opgerig is, het op 28 Augustus 1899 'n ledetal van nouliks 'n honderd (insluitende vroue en kinders) gehad. Daarvan het tussen 60 en 70 in Johannesburg gewoon en tot die minder gegoede arbeidersklas behoort.⁽⁵⁹⁾ Die weiniges van hulle wat hulp kon verleen sou derhalwe ook by bestaende vrywilligerkorpse of by die Boerekommando's aangesluit het.

Een van hul landgenote, die Switserse geneesheer Dr. G. Liengme, het egter reeds op 22 September sy mediese dienste en dié van sy assistent-arts aangebied. Hulle was albei werkzaam in die hospitaal van die Switserse Sendinggenootskap te Elim. Dr. Liengme was self ook 'n sendeling van die Genootskap. Hul aanbod om 'n handjie by te sit om die pyn en lyding van die gewondes en siekes in die oorlog te verlig, was dan ook namens die Switserse Sendinggenootskap as geheel gemaak.⁽⁶⁰⁾

Die Skandinawiërs. In die stroom van uitlanders wat na die Suid-Afrikaanse Republiek gekom het, was ook 'n hele aantal Skandinawiërs: Swede, Nore, Dene en ook 'n/.....

57) Standard and Diggers News. 21 September 1899.
 58) J. van Dalsen: „Die Hollanderkorps.” p. 71.
 59) T.A. SS. R. 13258/99. L.W. Wedekind (Voorsitter) en W. Sigg (sekr. van „Helvetia”) aan SS. dd. 28 Augustus 1899.
 60) T.A. K.G. Band No. 198. Supplementêre Stukke 1899-1902. Dr. Liengme aan K.G. dd. 22 September 1899.

'n aantal Finne. Met die ontstaan van 'n oorlogstoestand is ook baie van hulle in die strik van die ekonomiese depressie wat 'n vroeë voorteken van die komende oorlog was, vasgevang. Baie was werkloos en het gebrek gely terwyl die lewenskoste steeds gestyg het. 'n Aantal Skandinawiërs het derhelwe in die lente van 1899 'n „Skandinawiese Organisasie“ opgerig, waarvan die sentrale komitee in Pretoria gesetel het en 'n lokale komitee in Johannesburg. Hul oorspronklike doel was uitsluitend om hul behoeftige landsliede te help en te ondersteun.

Die Sweedse ingenieur Christer Ugglå, wat reeds meer as nege jaar lank in die Suid-Afrikaanse Republiek was, was die voorsitter van die sentrale komitee en die siel van die hele organisasie. Hy was 'n masjiendirekteur in die spoorwegwerkswinkels van die Z.A.S.M. te Pretoria.⁽⁶¹⁾

Nadat die Duitsers en vreemdelinge van ander nasionaliteite op openbare vergaderings hul voornemens te kenne gegee het om die Regering te ondersteun en vegkorpse tot stand te bring, het ook die „Skandinawiese Organisasie“ sy lede opgeroep om 'n vergadering in die Nasionale Hotel in Pretoria op 23 September 1899 by te woon. Op die vergadering is die houding wat die Skandinawiërs in tyd van oorlog sou aanneem, bespreek. 'n Kenmerk van die vergadering wat onder voorsitterskap van Christer Ugglå plaasgevind het, was die kalm gees wat daar geheers het. Enkele sprekers het darem in vurige taal 'n handjievol Engelse kapitaliste daarvan beskuldig dat hulle nie alleen met die Afrikaners se ryk goudskatte tevrede was nie, maar ook die grond waaruit dit kom van die Boere wou roof.

Twee mosies is na afloop van die besprekings voorgestel. Die eerste het gelui dat die Skandinawiërs hul volle simpatie met die Suid-Afrikaanse Republiek betuig, maar met die uitbreek van 'n oorlog met Engeland neutraal sal bly.

Hierdie voorstel is onmiddellik deur die vergadering verwerp. Die tweede mosie, naamlik dat die Skandinawiërs nie alleen hul innige simpatie met die Regering in die moeilike omstandighede betuig nie, maar ook hul volle steun aan die staat belowe as die oorlog ontvlam, is onder luide

toesjuiging/..

61) T.A. Aanwys No. 240. „Die Helde van Magersfontein“ pp. 1 - 4.

toejuiging aanvaar. 'n Voorlopige komitee wat saamgestel was uit twee Noor, twee Dene en twee Swede, is daarna benoem om die saak te bespreek en die vergadering later weer byeen te roep, ten einde die beste hulp wat die Skandinawiërs kon aanbied, te bepaal.⁽⁶²⁾

Die kommissie het bevind dat die Skandinawiërs die beste dienste kon lewer deur (a) 'n vrywilligerkorps vir velddiens, (b) aktiewe ambulansdiens, (c) spesiale polisiediens in die stede en op die myne, (d) persone wat die nodige oorlogsadministrasiewerk kon verrig.⁽⁶³⁾ Nadat hulle 'n verdere vergadering op 4 Oktober in Pretoria gehou het, het die Skandinawiese Organisasie bogemelde dienste van die Skandinawiërs vir die 'duur van die oorlog aangebied.⁽⁶⁴⁾ Die Regering het die aanbod van die Skandinawiërs oock aanvaar⁽⁶⁵⁾ en op die noodlottigste dag in die geskiedenis van die Suid-Afrikaanse Republiek, 11 Oktober 1899, het reeds 190 Skandinawiërs in Johannesburg en Pretoria hulle aangemeld vir die verskillende dienste.⁽⁶⁶⁾

Die aangewese bevelhebber vir hierdie dappere korpsie was ongetwyfeld die wakkere ingenieur Christer Uggle, wat ook die leeu eendeel in die rekruterings- en uitrustingswerk daarvan onderneem het. Ongelukkig vir die korps is hy egter deur generaal Joubert se bevel dat geen onmisbare personelede van Z.A.S.M. velddiens mag verrig nie, verhinder om die leierskap van die korps te aanvaar. Die ysterwiele moes aanhou rol en daarvoor was die dienste van Christer Uggle onontbeerlik. Die Skandinawiese korps moes derhalwe noodgedwonge sonder hul geliefde held aan hul spits teen die vyand opruk.⁽⁶⁷⁾ Die Skandinawiërs

se/.....

-
- 62) De Volksstem. 25 September 1899.
- 63) T.A. SS. R. 4/99 by R. 14018/99 (CR. 7774/99). Sentrale komitee van Sk. Org. aan Reg. dd. 11 Oktober 1899.
- 64) T.A. SS. R. 14018/99 (CR. 7774/99). Komiteelede van Sk. Org. aan Reg. dd. 4 Oktober 1899.
- 65) T.A. (i) SS. R. 4/99 by R. 14018/99 (CR. 7774/99). SS. aan K.G. dd. 11 Oktober 1899.
- (ii) Johannesburg-Argief. Band No. 516. O.SS. aan J. Flygare, dd. 6 Oktober 1899.
- 66) Ibid. Sentrale komitee van Sk. Org. aan Reg. dd. 11 Oktober 1899.
- 67) T.A. Aanwins No. 240. „Die Helde van Magersfontein” p. 7.

se tweede keuse het toe op Johannes Flygare geval. (68)

Aangesien hul korpsie maar klein was het hulle hom nie as kommandant nie maar as veldkornet van die korps gekies. Later is die rang van kaptein aan hom verleen. Die ander offisiere wat hom bygestaan het was Erik Stahlberg, William Baerentzen en Carl David Appelgren. (69)

Erik Stahlberg was die eerste luitenant en Baerentzen was tweede luitenant. Appelgren was die kommissariaat-offisier by die korps. Hy het later die hulp van Adolf Claudelin bygekry. Hulle was almal van Sweedse afkoms met die uitsondering van Baerentzen wat 'n Deen was. Daar is derhalwe nog vier onderoffisiere gekies, naamlik één vir elk van die Skandinawiese volke wat in die korps verteenwoordig was. Hulle was Charles Johansson, Norman Randers, Gotthard Christensen en Johan Niklas Wiklund. (70)

Die Franse. Die Skandinawiërs het nouliks hul eerste vergadering op 23 September gehou, of die Franse aan die Witwatersrand het ook op energieke wyse met die oprigting van 'n Franse korps om die Regering te ondersteun, begin. Dit ly geen twyfel dat die Franse wat voortgespruit het uit 'n volk wat deur die eeue die onsterflikste roem op die slagvelde van Europa behaal het, 'n uitstekende vegkorps tot stand kon gebring het nie. Hulle het op 28 September hul planne vir die oprigting van 'n korps aan S.H.L.J. de Korte, die waarnemende eerste spesiale regterlike kommissaris in Johannesburg, te kenne gegee. Terselfdertyd het hulle hom versoek om die skakel tussen die korps, die militêre outoriteite en die Regering te vorm. Eerdat de Korte hul voorstel aan die Regering kon oorbring, is hy egter moegedeel dat die Franse vise-konsul in Johannesburg/.....

-
- 68) Johannes Flygaré was ook 'n landmeter in Transvaal (Vergelyk von Quitzow). Landmeters was natuurlik goed vertrouwd met die ligging van die land en dit sou ongetwyfeld hul kandidatuur vir die leierskap bevorder het. Flygaré het later die rang van kaptein gehad. Sien: Prellerversameling. Lêer no. 256. Lewensketse.
- 69) T.A. SS. R. 80/99^X. Sentrale komitee van Sk. Org. aan K.G. dd. 12 Oktober 1899.
- 70) T.A. Aanwins No. 240. „Die Helde van Magersfontein”. pp. 7 - 8.

burg hom openlik teen so 'n Franse beweging verklaar het. Baie Franse is afgeskrik deur sy houding en dit het voorgekom asof die Franse se poging daarduur algehele skipbreuk sou ly.⁽⁷¹⁾

Gelukkig het die Uitvoerende Raad net die vorige dag 'n reeks uitgebreide oorlogsbesluite gepasseer wat ondermeer die beskerming van Johannesburg en die myne behels het. 'n Kommissie bestaande uit die kommissaris van polisie, die eerste publieke vervolger en die eerste spesiale kriminele landdros van Johannesburg is benoem met die opdrag om aansoeke te vra van persone wat nie tot oorlogdiens verplig was nie, maar gewillig en bekwaam was om as spesiale polisie-dienare die rus en orde in Johannesburg en op die myne te handhaaf. Die kommissie moes uit die aansoeke wat hulle ontvang 'n doeltreffende spesiale polisiekorps tot stand bring.⁽⁷²⁾

'n Paar versiene Franse het dadelik in hierdie aangeleentheid 'n weg waarvolgens hul hulp en hul korps tog vir die Regering van diens kon wees, ontdek. 'n Komitee bestaande uit Edouard Boucher, Edouard Hirsch en Louis Sauvier, het dadelik 'n beroep op hul Franse landgenote gedoen om hul beskikbaar te stel vir die oprigting van 'n absoluut neutrale hulppolisiekorps vir beskermingsdiens in Johannesburg. Alle ander getroue uitlanders van enige nasionaliteit (uitgesonderd Engelse), sowel as Afrikaanse burgers wat deur hul ouderdom of om ander redes verhinder is om na die gevegsfronte te gaan, is ook uitgenooi om by die korps aan te sluit.⁽⁷³⁾

Dieselfde aand nog het die komitee 'n massavergadering in Johannesburg gehou en groot getalle vrywilligers van verskillende nasionaliteite het hul dienste aangebied vir die oprigting van 'n internasionale spesiale polisiekorps. Die korps sou in besonder die myne bewaak.⁽⁷⁴⁾

Ten so 'n korps kon selfs die invloedrykste Fransman of Franse amptenaar geen beswaar inbring nie. Die korps was heeltemal neutraal en het buitendien ook hul eie families/...

-
- 71) T.A. SS. R. 13774/99. De Korte aan S.S. Kab. dd. 28 September 1899.
- 72) T.A. SS. U.R.B. Art. 866 dd. 27 September 1899. Band no. U.R. 47.
- 73) T.A. Johannesburg-Argief. Band No. 533. Manifest van bo-gemelde komitee dd. 2 Oktober 1899.
- 74) Standard and Diggers News. 3 Oktober 1899. p. 4 kolom 5.

lies, mynbelange en eiendomme bewaak. Vir die Regering het dit ook aan 'n groot behoefte voldoen. Die Franse se aanbod is dus aanvaar en die internasionale spesiale polisiekorps het spoedig hul bewakingsdiens op en om die myne van die Witwatersrand begin. S.H.L.J. de Korte is tot kaptein van die korps benoem en die spesiale polisie het onder bevel van die kommandant van polisie te Johannesburg gestaan. (75)

'n Ou vriend van die Transvaal, Dr. F. Lion Cachet, was dus nie verkeerd toe hy in Augustus 1899 in Nederlandse nuusblaasie voorspel het dat die Suid-Afrikaanse Republiek nie sonder vriende sal wees as 'n oorlog uitbreek nie. „Alle Afrikaanders, Engelschen voor zoover zij geen Imperialisten zijn, Duitschers zoowel als Boeren zullen schouder aan schouder staan in de krijg tot verweer.....“ het hy geskrywe. (76)

Terwyl soveel vriende van die Regering en die volk van die Suid-Afrikaanse Republiek uit die geledere van die vreemdelinge - selfs baie Engelse wat individuele hulp aangebied het, al het hulle nie 'n korps tot stand gebring nie - navore getree het om helpende hande na die Regering te reik en selfs hul lewens vir die Transvaalse saak veil gehad het, het die Regering ook nie op hom laat wag om teenoor die vreemdelinge te presteer en 'n wederdiens te lewer nie.

Op die 29ste September het die Uitvoerende Raad die wapenhulp wat die Duitsers en na hulle al die ander vreemdelingegroepes aangebied het, bespreek. Die Raad het dit in oorweging geneem dat die persone wat nog nie volle stemreg besit het nie en tog gewillig was om saam met die burgers van die land die belange, die onafhanklikheid en vryheid van die Transvaal te verdedig en te handhaaf, daardeur getoon het dat die staat in die uur van gevaar en nood op hulle kon reken. Sodoende het hulle hul reeds vir die land verdienstelik gemaak. Daarom het die Uitvoerende Raad besluit om by die Eerste Volksraad aan te beveel om die Regering te magtig en op te dra om onmiddellik volle

stemreg/...

-
- 75) T.A. Johannesburg-Argief. Band No. 519. Briewekopieboek van kom. van Rus en Orde p. 7. Kommissaris van polisie aan de Korte dd. 5 Okt. 1899.
- 76) De Volksstem. 24 Augustus 1899. p. 2 kolom 6.

stemreg, aan al die uitlanders wat die wapens vir die land opneem toe te ken, as hulle verlang om volle burgers van die Suid-Afrikaanse Republiek te word. Artikel 5 van Wet no. 3 van 1899 het in elk geval voorsiening gemaak vir hierdie optrede van die Uitvoerende Raad.⁽⁷⁷⁾

Die regering se aanbeveling is in die Eerste Volksraad bespreek en A.D.W. Wolmarans L.U.R. het verduidelik dat een rede waarom die Uitvoerende Raad tot die stap wil oorgaan, is om te verhoed dat die Engelse onderdane wat saam met die Boeremagte in die veld opruk, deur die vyand as verraaiers bestempel en behandel word. Die lede T. Smuts en J.H. de la Rey het daarop voorgestel dat die Regering se aanbeveling goedgekeur moet word. Met algemene byval het die Eerste Volksraad die voorstel aanvaar en dit goedgekeur dat alle vreemde onderdane wat hulle verbind om aktiewe diens te doen en optrek na die oorlogsterrein, onmiddellik volle stemreg kon verkry. Hulle kon dus as hulle dit verkies het, dadelik volwaardige burgers van die Suid-Afrikaanse Republiek word.⁽⁷⁸⁾

77) T.A. S3. U.R.B. Art. 871 dd. 29 Sept. 1899, Band No. U.R. 47.

78) De Volksstem. 29 September 1899.

dit heelhartig ondersteun. Die kommissie was van baie groot belang vir Johannesburg en moes betyds sorg dat alles vir die verwagte oorlog, heimelik in gereedheid gebring word. Hy het met Sarel Eloff verskil oor die lede van die kommissie en die volgende vyf lede voorgestel: Luitenant-kolonel Adolf Schiel, veldkornet Lombard (Johannesburg), J. Kock (van die Paskantoor te Johannesburg), kommandant G.M.J. van Dam (Polisiekorps) en homself.⁽¹⁹⁾

Adolf Schiel stel die Duitsers se eerste voorwaardes.

Adolf Schiel wat reeds sedert die Duitsers vir kaptein Eloff versoek het om die eerste voelers vir die skepping van hul eie kommando uit te steek, beskeie in die agtergrond gebly het, het nou opeens na vore getree om die saak van die Duitsers teenoor kommandant Viljoen se standpunt te verdedig. Hy het die spesiale kommandant sonder versuim opgesoek en uit die onderhoud het geblyk dat kommandant Viljoen die oprigting van die Duitse kommando heeltemal anders uitgelê het as wat Schiel dit aan hom en die kommandant-generaal verduidelik het. Schiel het hom derhalwe gehaas om kommandant Viljoen te oortuig dat die Duitsers gladnie bedoel het om 'n selfstandige Duitse korps op te rig nie, maar soos Schiel in 'n vorige onderhoud met die kommandant-generaal duidelik onderneem het, sou hy en die Duitsers onder sy bevel bereid wees om die hoër bevel van Ben Viljoen en die opperbevel van enige Boeregeneraal te erken. Daar was nie sprake van 'n afsonderlike, onafhanklike Duitse korps nie. Die Duitsers was egter nie geneë om in 'n vredestrydse vrywilligerkorps te dien en 'n groot vertoon met skitterende uniforms te maak nie. Hulle wou alleen in tyd van oorlog vir die Republiek veg en dit was hulle begeerte om in 'n afsonderlike afdeling, onder hul eie offisiere na die front te gaan. Aan die onmiddellike spits van hul afdeling wou hulle 'n man hê van wie hulle seker was dat hy nie alleen sy plig teenoor die Regering sou vervul nie, maar ook hul eie belange sou waarneem en behartig. Schiel het die kommandant verder oortuig dat

hy/.....

19) Ibid. Spec. komdt. B.J. Viljoen aan SS. Kab. dd. 22 Augustus 1899.

HOOFSTUK IV.

DIE ONTWIKKELING VAN DIE DUITSE KOMMANDO.

Verdere Samestel- Uit die voorgaande is dit duidelik dat daar
ling van die nie 'n baie eenvormige beleid by die oprig-
Duitse Kommando. ting van vreemdelingkorpse gevolg is nie.

Die Duitse kommando was feitlik die enigste vreemdeling-afdeling wat min of meer volgens die Boerewyse georganiseer was. Die Hollandse kommando het al hul offisiere „kommandante" genoem, wat 'n groot afwyking van die Boerestelsel was. Die Iere se offisiere het almal uitheemse range gehad met 'n „kolonel" (en nie 'n kommandant nie) aan hul hoof. Hul offisiersrange het ooreengestem met range in die Staatsartillerie, alhoewel hul korps nooit 'n kanon besit of gedurende die oorlog afgevuur het nie. Die Skandinawiërs het slegs 'n veldkornet as aanvoerder gehad, wat van die korps in die Boerestelsel 'n seksie van 'n kommando sou gemaak het. Die feit dat hul aanvoerder later die rang van kaptein gehad het, plaas hulle op dieselfde basis as verkennerkorpse, terwyl die Skandinawiërs hulle in werklikheid as 'n uithaler vegkorps bewys het.

Alhoewel die ander uitlanders die Duitsers se prysenswaardige voorbeeld gevolg het om die Boere met raad en daad by te staan, het hulle egter nie hul korpse ook volgens die Duitsers se voorbeeld saamgestel nie.

Kommandant Schiel het nog twee groot afdelings by sy Duitse kommando gevoeg. 'n Afdeling Afrikaners en 'n ambulansafdeling.

DIE AFRIKANERAFDELING:

Adolf Schiel het die feit dat hy aan die hoof van 'n groot staatsdepartement gestaan het ten volle uitgebuit terwille van die behoorlike oprigting, uitrusting en versterking van die Duitse kommando. In sy gevangenis binne die wal-mure van die fort in Johannesburg het hy kamers vir offisiere ingerig en hulle met goedkeuring van die Regering met rant-

soene/....

soene uit die gevangenisproviand voorsien.⁽¹⁾ Hy het ook die sipiers te Johannesburg⁽²⁾ en Boksburg⁽³⁾ en sy gevangenisbewaarders beveel om sy offisiere oral behulpsaam te wees met die vervoer van perde en die algemene uitrusting van die kommando. Hy het ook al die trekdier wat in die gevangenis gebruik is vir sy kommando geannekseer.⁽⁴⁾ Dit was egter nie al nie. Kommandant Schiel was deeglik daarvan bewus dat die enigste staatsdepartemente wat gedurende die oorlog goed moes fungeer die Oorlogsdepartement (kommandant-generaal), Departement van Buitelandse Sake (staatsekretaris, Afdeling A) en die Departement van Binnelandse Sake (staatsekretaris, Afdeling B) was.⁽⁵⁾ Die meerderheid van die personeellede van ander departemente sou opgekommandeer word en Adolf Schiel het hom derhalwe voorgeneem om al die beskikbare bewaarders in sy departement te gelas om saam met hul hoof en sy Duitse kommando na die grens te vertrek om oorlogsdienst te verrig.⁽⁶⁾ Die Afrikanerbewaarders sou 'n onderafdeling van die kommando uitmaak en hul eie veldkornet en onderoffisiere kies.

Daar moes vinnig gehandel word om die bewaarders so gou moontlik van hul gevangenisdienste vry te stel vir oorlogsdienst in die Duitse kommando. Die geskikste manier waarvolgens dit kon geskied, was om die kleiner distriksgevangenis te sluit. Daarvoor moes Schiel die Regering nader om die lig gestrafte gevangenes vry te laat. Die gevangenes wat langtermyn strawwe moes uitdien, het hy na die nuwe groot gevangenis by Potchefstroom en Barberton laat verplaas. Die Engelse gevangenisbewaarders het hy by die gevangenis wat nie gesluit sou word nie, in diens geplaas. Deur aan hulle sulke sleutelposisies toe te kon het Adolf Schiel hulle die guns gedoen om hulle van frontdiens vry

te/.....

-
- 1) T.A. L.A. GR. 1421/99. Band No. 638. A. Schiel aan SS. (Kab.) dd. 13 Sept. 1899.
 - 2) T.A. K.G. DC. Band I. p. 57. A. Schiel aan sipier Jhb. dd. 26 Sept. 1899 en p. 62. A. Schiel aan kapt. Weiss dd. 26 Sept. 1899.
 - 3) Ibid. p. 70. A. Schiel aan sipier Boksburg dd. 27 Sept. 1899.
 - 4) Ibid. p. 80. A. Schiel aan sipier Boksburg dd. 29 September 1899. Sien ook onder „Uitrusting van die Kommando“.
 - 5) Standard and Diggers News. 28 September 1899. p. 5 kolom 3.
 - 6) T.A. G.C.R. 201/99 by SS. R. 13076/99. A. Schiel aan K.G. dd. 18 September 1899.

te stel, daar hy geweet het dat baie van hulle huiwerig was om teen hul „eie" mense te gaan veg. Deur hulle in die sleutelposisies te laat het hy ook meer Afrikaners vir sy kommando vrygestel.⁽⁷⁾

Terselfdertyd het Schiel by die Regering aangedring om al die gevangenes wat onder agt maande gevangenisstraf in die tronke van die Witwatersrand moes uitdien, vry te laat. „Het zijn alles pas-kaffers en drank-Joden; het is onnodig dat de Regeering hen kost geeft. Ik moet buitendien de bewaarders hebben voor Commando dienst. Het zijn alles jonge uitgezochte kerls. Ze zullen door burgers vervangen worden" het kommandant Schiel verduidelik.⁽⁸⁾

Die Regering het sonder versuim op die hoof van gevangeniswese se dringende vertoë gereageer en hy kon gevolglik op 29 September aan die Randse sipiers kennis gee dat die Regering besluit het om alle oortreders wat minder as agt maande gevangenisstraf opgelê is, vry te laat sodra die Krygswet geproklameer word.⁽⁹⁾

Daarna het Schiel die verskillende sipiers opgevorder om onverwyld na Johannesburg te kom en die beskikbare bewaarders saam te bring om by die Duitse kommando se Afrika-nerafdeling ingelyf te word.⁽¹⁰⁾

Die bewaarders te Johannesburg het almal gegaan⁽¹¹⁾ maar die sipier C. Witzel het agtergebly en later geskikte nie-dienspligtige burgers aangewerf om die vakatures weer te vul.⁽¹²⁾

Die sipier te Boksburg het ook nie die Duitse kommando

na/.....

- 7) Adolf Schiel: „23 Jahre....." p. 382.
- 8) T.A. (i) R. 13814/99. Schiel aan SS. dd. 29 September 1899.
(ii) K.G. D.C. Band I. p. 82. Schiel aan SS. dd. 29 September 1899.
- 9) T.A. K.G. D.C. Band I. pp. 98-101. H.v.G. aan sipiers te Boksburg, Johannesburg en Krugersdorp. dd. 29 September 1899.
- 10) Ibid. pp. 80, 153 en 157. H.v.G. aan sipiers te Boksburg en Krugersdorp.
- 11) Ibid. p. 154. A. Schiel aan tes. genl. dd. 30 September 1899.
- 12) Standard and Diggers News. 2 Oktober 1899. p. 5 kolom 1.

na die slagveld gevolg nie maar sy bewaarders moes gaan. Die landdros sou hom aan ander persone help, wat hom behulpzaam sou wees met die bewaking van die gevangenes.⁽¹³⁾ Dit het egter geblyk dat die veldkornet van Boksburg Schiel se bewaarders opgekommandeer het, om saam met die Boksburgkommando na die slagveld te gaan. Dit het Schiel baie boos gemaak en hy het aan die betrokke veldkornet getelegrafeer: „U heb volstrekt geen regt ambtenaren te commandeeren en moet ik u dringend verzoeken u by uwe eigene bezigheden te bepalen!”⁽¹⁴⁾ Aan die sipier het hy opdrag gegee om alle bewaarders wat nie op 30 September op die poste is wat hy vir hulle aangewys het nie, weens hul ongehoorsaamheid te ontslaan en geen verdere salaris aan hulle te betaal nie!⁽¹⁵⁾

In Krugersdorp was die Engelssprekende sipier, F. Philips.⁽¹⁶⁾ Schiel het hom derhalwe ook op sy pos gelaat. Van sy vier bewaarders het Schiel die twee broers J.J. en M. van Blerk saamgeneem.⁽¹⁷⁾

Verder het kommandant Schiel met die Regering ooreengekom om die eerste spesiale regterlike kommissaris A. Fleischack, in bevel van die gevangenis te Potchefstroom te plaas. Die sipier M.P. Human kon derhalwe ook saam met Schiel gaan. Schiel het hom gelas om ses van sy blanke bewaarders saam met hom na Johannesburg te bring.⁽¹⁸⁾

Van sy Administratiewe personeel in Pretoria het Schiel verder sy tweede klerk, Willem van den Berg, saamgeneem.⁽¹⁹⁾ Dit moet ook hier vermeld word dat die sipier

van/.....

-
- 13) T.A. K.G. D.C. Band I. p. 80. H.v.G. aan sipier Boksburg dd. 29 Sept. 1899.
 - 14) Ibid. p. 109. H.v.G. aan veldkt. Boksburg.
 - 15) Ibid. p. 117. H.v.G. aan sipier Boksburg dd. 30 September 1899.
 - 16) Staatsalmanak 1899. p. 165.
 - 17) T.A. K.G. D.C. Band I. pp. 153 en 157. H.v.G. aan sipier en reg. kom. Krugersdorp dd. 30 Sept. 1899.
 - 18) Ibid. p. 97. H.v.G. aan sipier Potch. dd. 29 September 1899 en p. 105. H.v.G. aan landdros, Potch. dd. 29 September 1899. (Dit was dan die rede waarom kapt. S.H.L.J. de Korte, Fleischack se plek moes inneem)
 - 19) Ibid. p. 103. Komdt. Schiel aan verantw. klerk van H.v.G. dd. 29 September 1899. Schiel het sy derde klerk, Pieter van den Berg gelas om saam met hom te gaan. L.g. het egter geweier, maar sy broer, Willem die 2de klerk het gegaan. Sien: Aanwins No. 287. Verklaring van Willem van den Berg.

van Pretoria, J.C. du Plessis, wat vroeër soveel moeilikheid en wrywing veroorsaak het, deur by die Regering aan te dring op Schiel se betrekking, dadelik gereed was om na die front te vertrek. Hy het begeer om sy vier seuns saam met hom te neem. Die Regering het hom dus toegelaat om sy seuns W.C. en J. du Plessis wat onderskeidelik derde en vierde klerke in die Departement van Gevangeniswese was, saam na die front te neem.⁽²⁰⁾ Weens die stryd wat daar tussen Schiel en du Plessis afgespeel het, is dit egter onwaarskynlik dat die vader en sy vier seuns by die Duitse kommando sou aangesluit het.

Nadat Adolf Schiel die bewaarders in Johannesburg by eengebring het, was die Afrikanerafdeling van die Duitse kommando 120 man sterk. As veldkornet van hul afdeling het hulle die hoofbewaarder Potgieter gekies en as assistent veldkornet die hoofbewaarder Dierking. Laasgenoemde was 'n Duitser. Aan 'n broer van veldkornet Potgieter is die bevel oor die waens van die kommando opgedra en hy het die hulp van tien kaffers gehad wat hul dienste vrywillig aangebied het.

Schiel beweer dat hy sonder die ywerige hulp van sy gevangenispersoneel nie in staat sou gewees het om die kommando van 300 man so gou op die mars te kry nie.⁽²¹⁾

DIE AMBULANSAFDELING.

Luitenant-kolonel Schiel het ook aan die ongevalle wat in sy kommando op die slagveld kon voorkom gedink. Ten einde eerste hulp aan die gewondes en siekes onder sy bevel te verleen, was dit noodsaaklik om 'n eie ambulans by sy korps te hê.

Daar was geen geskikter persoon om so'n ambulans op te

rig/.....

-
- 20) T.A. SS. (i) R. 13491/99. J. du Plessis aan wnd. verantw. klerk van H.v.G. dd. 29 September 1899.
(ii) R.13509/99. J.C. du Plessis aan SS. dd. 29 September 1899.
- 21) Adolf Schiel: „23 Jahre.....“ pp. 388 en 389. Die meerderheid van Schiel se bewaarders in die Randse dorpe moes derhalwe by die Afrikanerafdeling van die kommando aangesluit het, want as die sipiers buite rekening gelaat word, was daar in Johannesburg, Pretoria, Klerksdorp, Potchefstroom, Boksburg, Heidelberg, Krugersdorp, Roodepoort, Standerton, Florida en Vereeniging gesamentlik ongeveer 127 blanke hoofbewaarders en bewaarders. Sien: Staatsalmanak 1899. pp. 164-167.

rig as die voorsitter van die Johannesburgse tak van die Duitse bond nie. Adolf Schiel het dus op 30 September 1899 aan dr. F.X. Elsberger sy aanstelling as hoof van die ambulans by die Duitse kommando oorhandig.⁽²²⁾

Dr. Elsberger het die ambulans spoedig uitgerus en gereed gehad vir velddiens. Die personeel daarvan het bestaan uit: C. Weiss, M. Schiel, R. Schwartz, A. Weber, A. Ott, R. Giloj (Drywer) en M. Mondeira (kok).⁽²³⁾

VERDERE ONDERDELE VAN DIE DUITSE KOMMANDO:

Aangesien die Duitse kommando vir die grootste deel bereed was, het kommandant Schiel ook vir 'n vee-arts⁽²⁴⁾ en 'n wapensmid gesorg.⁽²⁵⁾ Laasgenoemde sou nie alleen die wapens herstel nie, maar waarskynlik ook die perde beslaan het.

In die laaste instansie moes Schiel nog voorsiening maak vir die behoorlike voeding van sy manskappe op kommando. Die uittrekkende kommando's is almal deur 'n krygskommissaris begelei. Hy is deur die kommandant-generaal aangestel en deur die Krygsraad ingesweer om die lewering, gereelde aanvoer, opberging en uitdeling van proviand, ammunisie en uitrusting te reël.⁽²⁶⁾ Adolf Schiel het ook by sy kommando persone aangestel om met die Regering se krygskommissaris te skakel en in die behoeftes van sy kommando te velde te voorsien. Hy het die werk aan sy tweede klerk, Willem van den Berg, en die sipier van Potchefstroom, M.P. Human opgedra.⁽²⁷⁾

Die/.....

-
- 22) T.A. K.G. D.C. Band I. p. 123. Komdt. A. Schiel aan dr. Elsberger dd. 30 September 1899.
- 23) T.A. K.G. Band No. 345. Dr. Lillpop („Offisier van Gesondheid“) aan K.G. dd. 13 Jan. 1900.
- 24) T.A. K.G. RK. Band 151. M.K.C. 74/00. Gershuny Miller (Eagle Dispensary) aan Mediese Krygskommissie dd. 24 Maart 1900. (Die perde-arts is sonder medewete van die Regering aangestel. Gevolglik was die Regering nie bereid om sy mediese uitrusting te voorsien nie.
- 25) T.A. K.G. D.C. Band I. p. 163. Komdt. A. Schiel aan Beckett en Kie. dd. 30 September 1899.
- 26) Nierstrasz. Deel II. p. 411.
- 27) Adolf Schiel: „23 Jahre.....“ p. 383. Schiel vergis hom met die name van die van den Berg broers. Hy noem gedurig Pieter i.p.v. Willem. (Pieter het by die Staatsartillerie aangesluit).

Inswering van die Offisiere.

Die Duitse kommando het sodoende gaandeweg sy finale samestelling en vorm aangeneem.

Adolf Schiel en sy offisiere, wat ywerig meegewerk het om die kommando uit te bou, moes slegs nog volgens die voorwaardes van oprigting deur die Regering ingesweer word.

Die voorbereidings vir die oorlog is egter weens die optimistiese hoop op vrede, wat ongelukkig nie verwesenlik is nie, tot die laaste oomblikke uitgestel. Die Regering en sy amptenare was dus vanselfsprekend in die laaste helfte van September 1899 verskriklik oorwerk. Dit was 'n reuse taak om die oorlogsmasjien van die Suid-Afrikaanse Republiek aan die gang te kry. Elkeen wat met die organisasie daarvan te doen gekry het, moes sy en haar kragte tot die uiterste inspan en selfs ooreis. Daardeur het die inswering van die Duitse offisiere ook baie gesloer.

Die voorsitters van die verskillende takke van die Duitse bond het in die tweede week van September dringende verzoek tot die Regering deur kommandant Schiel gerig om die offisiere tog so spoedig doenlik te laat insweer sodat die romp van die Duitse kommando tog 'n kop kon hê om dit te regeer.⁽²⁸⁾ Aangesien dit kon gebeur dat die kommando moes vertrek eerdat die offisiere ingesweer was en dus in werklikheid sonder erkende aanvoerders sou wees en ook omdat die voorbereidings nie vlot kon geskied sonder erkende offisiere wat deur die Regering gemagtig is om bestellings by die firmas te plaas en uitrusting te kommandeer wanneer dit vereis word nie, het Schiel ook by die Regering daarop aangedring om hom amptelik as kommandant van die kommando aan te stel.⁽²⁹⁾

Schiel het baie skepties gestaan teenoor die Johannesburgers se keuse van 'n veldkornet en assistent veldkornet. Hy het nie veel geloof gehad aan Tismer en Büttner se kennis van oorlogstrategie, krygstaktiek en ligging van die land nie.⁽³⁰⁾ Hy het derhalwe nie aangedring op hul aanstelling

nie/.....

-
- 28) T.A. GCR. 177/99 by SS. R. 13076/99. A. Schiel aan K.G. dd. 11 September 1899.
 - 29) T.A. K.G. D.C. Band I. p. 18. A. Schiel aan K.G. dd. 16 September 1899.
 - 30) Adolf Schiel: „23 Jahre.....” p. 384.

nie. Aangesien dit slegs een kommando was, het hy besluit om slegs die offisier van Pretoria, von Quitzow, as veldkornet van die kommando te laat aanstel. Intussen het hy hom voorgeneem om bekwame oud-Duitse offisiere in sy persoonlike staf aan te stel. Hulle sou natuurlik nie in die Krygsraad sitting en 'n stem hê nie. Dit was die uitsluitlike voorreg van die kommandant, veldkornet en assistentveldkornet. Die spesiale Duitse offisiere sou alleenlik besondere geniedienste soos byvoorbeeld die afmeet van skanse en die teken van die kaarte van vyandelike stellings binne die korps onderneem.⁽³¹⁾

Die offisiere wat Schiel vir sy staf gekies het, was: kaptein C. Weiss, luitenant Georg Badicke, luitenant Otto von Albedyll en kaptein graaf Harra von Zeppelin. Hulle was nie alleen bereid om tot kommandant Schiel se staf toegevoeg te word nie, maar het gehoop op bevordering in die Duitse leer, as hulle eendag met bewyse van hul aandeel in die Boere se Tweede Vryheidsoorlog na hul Vaderland terugkeer.⁽³²⁾

Op hierdie tydstip het Thomas Chalmers Robertson, die veertiende staatsklerk in die kantoor van die staatsekretaris, by Schiel verneem of hy saam met die Duitse kommando na die gevegsfront kon gaan. Aangesien Robertson vroeër 'n kaptein van die uitgediende Pretoria vrywilligerkorps was, het Schiel dit dadelik oorweeg om hom ook in sy staf op te neem om die Afrikanerafdeling van die kommando te verteenwoordig en hul belange te behartig. Hy het gevolglik by die Regering aanbeveel om Robertson ook in sy persoonlike staf aan te stel met die rang van kaptein-adjutant.⁽³³⁾

Die/.....

31) T.A. SS. R. 13551/99. A. Schiel aan K.G. dd. 27 September 1899.

32) T.A. G.C.R. 193/99 by SS. R. 13076/99. Lt. kol. A. Schiel aan K.G. dd. 15 September 1899.

Opmerking: Eersgenoemde drie persone was waarskynlik die offisiere wat deur Schiel in sy gevangenis te Johannesburg geherberg is. (L.A. GR. 1421/99 Band No. 638). Kaptein Weiss was 'n infanteris wat vroeër teen Witbooi in Duits-Wes geveg het. Badicke was 'n artilleris en von Zeppelin en von Albedyll was albei oud-"ulane". Von Albedyll was in Waterval-Bo toe hy sy dienste aangebied het. Sien: (i) "23 Jahre....." p. 384 en T.A. K.G. D.C. Band 1. p. 9. Schiel aan von Albedyll dd. 12 September 1899.

33) T.A. G.C.R. 201/99 by SS. R. 13076/99. A. Schiel aan K.G. dd. 18 September 1899.

Die kommandant-generaal het hom met Schiel se voorstel-
le vereenselwig en die aanstelling van al die offisiere wat
hy graag in sy staf wou hê, aanbeveel.⁽³⁴⁾ Die Regering
het hul aanstellings as offisiere van die Duitse kommando
vir die duur van die oorlog bekragtig en hulle is eindelijk
almal op 19 September 1899 amptelik ingesweer.⁽³⁵⁾

Aangesien die krygswet nie voorsiening gemaak het vir
die oprigting van vreemdelingskorpse in tyd van onluste en
oorloë nie, moes die Uitvoerende Raad 'n spesiale besluit
neem om die aanstelling van die offisiere wat sitting in die
Krygsraad sou hê, by hierdie nuwe verskynsel in die Boere-
strydmag goed te keur. Die Uitvoerende Raad het die saak
op 29 September bespreek en besluit om die kommandant-gene-
raal te magtig om spesiale-veldkornette aan te stel en in
te sweer waar hy dit nodig ag.⁽³⁶⁾ Kragtens hierdie be-
sluit van die Regering is von Quitzow op 30 September en
Krantz op 4 Oktober 1899, onderskeidelik as spesiale veld-
kornet en spesiale assistent-veldkornet van die Duitse
kommando amptelik aangestel en ingesweer.⁽³⁷⁾

Die hoëre leiding van die Duitse kommando is derhalwe
finaal as volg aangestel:

Vir die Johannesburgse Afdeling:

1. ADOLF FRIEDRICH SCHIEL: Luitenant-kolonel. Komman-
dant van die Duitse kommando.⁽³⁸⁾
2. THOMAS CHALMERS ROBERTSON: Kaptein-adjutant van kom-
mandant Schiel.⁽³⁹⁾
3. GRAAF HARRA VON ZEPPELIN: Kaptein. Spesiale staf-
offisier.⁽⁴⁰⁾
4. CARL/.....

-
- 34) T.A. SS. R.13076/99. K.G. aan SS. dd. 18 September 1899.
- 35) Standard and Diggers News. 20 September 1899. p. 5.
- 36) T.A. SS. U.R.B. Art. 869 dd. 29 September 1899. Band
No. U.R. 47.
- 37) T.A. SS. (i) RBB. 1815/99. Band No. 2904. p. 704.
Aanstellingsbrief dd. 30 September 1899.
(ii) RBB. 1828/99. Band No. 2904. p. 730.
Aanstellingsbrief dd. 4 Okt. 1899.
- 38) T.A. SS. RBB. 1782/99. Band No. 2904. pp. 642-3. Aan-
stellingsbrief dd. 19 Sept. 1899.
- 39) T.A. SS. RBB. 1787/99. Band No. 2904. pp. 652-3. Aan-
stellingsbrief dd. 19 Sept. 1899.
- 40) T.A. SS. RBB. 1786/99. Band No. 2904. pp. 650-1. Aan-
stellingsbrief dd. 19 Sept. 1899.

4. CARL HEINRICH WEISS: Kaptein. Spesiale staf-offisier. (41)
5. GEORG BADICKE: Luitenant. Spesiale staf-offisier. (42)
6. OTTO VON ALBEDYLL: Luitenant. Spesiale staf-offisier. (43)

Vir die Pretoria-afdeling:

7. HANS ULRICH VON QUITZOW: Spesiale veldkornet. Staf-offisier met sitting in Krygsraad. (44)
8. ADOLPH PAUL KRANTZ: Spesiale assistent-veldkornet met sitting in die Krygsraad as plaasvervanger van die veldkornet. (45)

Adolf Schiel was ex officio 'n vrederegter en kon gevolglik die manskappe van die kommando ooreenkomstig die voorwaardes van oprigting amptelik insweer. Aangesien hy egter spoedig na die inswering van die offisiere in Pretoria na Johannesburg vertrek het om finale reëlins vir die vroeë vertrek van die kommando te tref, moes Hans von Quitzow as 'n spesiale vrederegter van die afdeling in Pretoria aangesel word om manskappe in te sweer. (46)

Nadat/.....

-
- 41) T.A. SS. RBB. 1783/99. Band No. 2904. pp. 644-5. Aanstellingsbrief dd. 19 Sept. 1899.
 - 42) T.A. SS. RBB. 1784/99. Band No. 2904. pp. 646-7. Aanstellingsbrief dd. 19 Sept. 1899.
 - 43) T.A. SS. RBB. 1784/99. Band No. 2904. pp. 646-7. Aanstellingsbrief dd. 19 Sept. 1899.
 - 44) Sien Voetnoot 37(i). Von Quitzow is op 18 Februarie 1863 in Strelitz, Duitsland, gebore. Hy het op 24 Junie 1899 'n burger van die Transvaal geword. Sien: RBB. 1316/99. Band No. 2903. p. 890. Briewe van Naturalisasie dd. 24 Junie 1899.
 - 45) Sien voetnoot 37(ii). Dit is opvallend dat die Regering in al die genoemde korrespondensie en bogemelde aanstellingsbriewe na die „Duitse korps“ verwys. Tog was die Duitsers ongetwyfeld as 'n „kommando“ saamgestel. Tot by Elandslaagte - ten minste - moet die benaming „kommando“ behou word. In getalsterkte was die Duitse kommando ook nie aanvanklik 'n „korps“ (wat meesal uit tussen 50 tot 100 manskappe bestaan het) nie. Die Duitse kommando se getalle het min of meer ooreengestem met kommando's soos Carolina (506 manskappe), Piet Retief (432 manskappe) en Swasieland (332 manskappe) Sien: Nierstrasz: Deel II pp. 409-10.
 - 46) T.A. SS. RBB. 1829/99. Band No. 2904. pp. 732-3. Aanstellingsbrief dd. 4 Oktober 1899.

Uitrusting van die Kommando. Nadat al die offisiere en ampsdraers van die Duitse kommando ingesweer was, kon die uitrusting van die kommando en die eerste afdeling manskeppe wat na die slagvelde sou vertrek, in alle erns en met nuwe stukrag voortgaan. Die tyd was beperk, maar Adolf Schiel het nou die hulp van bekwame offisiere gehad. Dit ly ook geen twyfel dat hy die kommando nocit in die kort tydsbestek van enkele dae - waarvan dit in die laaste drie die bedrywigste gegaan het - mobiel en gereed sou gekry het nie.

Sterke van die Eerste Afdeling van die Kommando. Nog voor die offisiere ingesweer was, naamlik op 11 September 1899, was daar van die groot getalle Duitsers wat hulle vir oorlogsdienste beskikbaar gestel het, reeds 500 man in Johannesburg gereed om twaalf uur na die oorlogsverklaring na enige sektor aan die grense van die Republiek op te ruk. In Pretoria was 100 Duitsers strydvaardig. Dit was almal uitgesoekte manne wat in vorige oorloë ervaring opgedoen het.⁽⁴⁷⁾

Weens 'n gebrek aan tyd sowel as perde en uitrusting was dit onmoontlik om al 600 man gelyktydig in die veld te stoot. Kommandant Schiel het hom toe voorgeneem om 300 man van Johannesburg bereide te maak en tot aan die tande te wapen. Hulle sou die eerste afdeling van die Duitse kommando wees en dit was Schiel se grootste wens dat hulle saam met die eerste burgers aan die grense moes versamel.⁽⁴⁸⁾ Veldkornet von Quitzow wat op 26 September al ongeveer 150 man vir onmiddellike velddiens gehad het en ook op 300 kon reken wat bereid sou wees om dadelik na die front te vertrek as die oorlog 'n werklikheid word,⁽⁴⁹⁾ is deur Adolf Schiel gelas om slegs sy allerbeste skutters en ruiters na Johannesburg se fort te stuur sodra die oorlog verklaar word.⁽⁵⁰⁾

Kommandant/.....

-
- 47) T.A. G.C.R. 177/99 by SS. R. 13076/99. A. Schiel aan K.G. dd. 11 September 1899.
- 48) T.A. K.G. GR. 1534/99. Band No. 196. (Geheime briewe 1895-1900). A. Schiel aan J. Kock L.U.R., dd. 20 September 1899.
- 49) T.A. K.G. GR. 7207/99 by CR. 7053/99. Vkt. Von Quitzow aan komdt. van Duitse kommando dd. 26 September 1899.
- 50) T.A. K.G. D.C. Band I. pp. 64 - 66. A. Schiel aan Von Quitzow dd. 26 September 1899.

Kommandant Schiel was van plan om 'n keurafdeling van die Duitse kommando saam met die eerste boerekommando's in die veld te lei.

Om so'n kommando uit te rus was geen geringe onderneming nie. Daartoe was groot somme geld nodig en kommandant Schiel moes met gesag beklee word om die nodige uitrusting aan te koop of teen kwitansie op rekening van die Regering te kommandeer. Die kavalleriste moes perde hê. Al die manne moes natuurlik goed gewapen wees. Daar moes vir vervoermiddels gesorg word om die manskappe se bagasie, die kampuitrusting, ammunisie en proviand te vervoer. 'n Ambulanswa was nodig vir dr. Elsberger en sy personeel. Saals, tooms en trekgoed moes voorsien word, benewens proviand, klerasie en komberse vir die manskappe en voor vir die ry- en trekdiere. Die kampuitrusting het bestaan uit tente, seilkrippe vir die diere, kook- en eetgereedskap en 'n skroefstok en ander gereedskap vir die wapensmid. Die ambulans van dr. Elsberger moes met geneesmiddels, verbandstowwe en alle nodige mediese uitrusting voorsien word.

Die aankoop van
Perde vir die
Kommando.

Dit was Adolf Schiel se grootste bekommernis om voldoende perde vir sy eerste 300 manskappe te kry. In 'n skrywe aan J.H.M.

Kock L.U.R. het hy op 20 September goedkeuring gevra om 300 perde aan te koop, omdat dit in belang van die Transvaal se saak was dat hy met 300 keurstryders van die Duitse kommando saam met die eerste kommando's aan die grense moet wees.⁽⁵¹⁾ Hy het ook aan staatsprokureur J.C. Smuts en die kommandant-generaal geskrywe en hulle versoek om sy aansoek vir 300 perde in die Uitvoerende Raad te ondersteun. „U zal inzien dat het een goede indruk zal maken wanneer een goed Corps, ‚verdrukte uitlanders‘ met de eersten op de grens zijn voor de Regering te vechten“ het hy op sarkastiese toon daarby gevoeg.⁽⁵²⁾ Hy het Generaal Joubert meegedeel dat hy binne vier of vyf dae genoeg perde uit die Vrystaat kon kry.⁽⁵³⁾

Met/.....

-
- 51) T.A. K.G. G.R. 1534/99. Band no. 196. (Geheime briewe 1895-1900). A. Schiel aan J. Kock L.U.R. dd. 20 September 1899.
 - 52) T.A. K.G. D.C. Band I. p. 32. A. Schiel aan J.C. Smuts dd. 20 September 1899.
 - 53) Ibid. pp. 33-34. A. Schiel aan K.G. dd. 20 September 1899.

Met die ondersteuning van sulke invloedryke persone kon die saak nie anders as slaag nie. Die Uitvoerende Raad het Schiel se aansoek nog dieselfde dag goedgekeur en te kenne gegee dat hulle baie van die Duitse kommando verwag. Die Regering het neergelê dat hy hoogstens £20 per perd mag betaal.⁽⁵⁴⁾

Die volgende dag het die Regering 'n voorskot van £5,000 tot Schiel se beskikking in die Nasionale Bank geplaas.⁽⁵⁵⁾ Daarmee het Schiel 'n voorsprong gehad op baie ander amptenare wat perde teen 'n voorlopige kwitansie moes opkommandeer, met die belofte dat dit na afloop van die oorlog betaal sou word. Schiel kon kontant betaal en het derhalwe die keuse van die beste beskikbare perde gekry.⁽⁵⁶⁾

Tog het die aanskaffing van die perde nie so voor die wind gegaan nie. Aanvanklik wou die tak van die Nasionale Bank in Johannesburg nie Schiel se tjeks vir die geld wat in die Pretoria-tak gedeponeer is, aanneem nie.⁽⁵⁷⁾ In die tien dae wat Schiel nog gehad het voordat die kommando op 1 Oktober moes vertrek, moes hy ook nog 'n betroubare persoon vind om vir hom die perde in die Oranje-Vrystaat op te koop. Schiel sou eers self gaan en het aansoek gedoen om verlof van 23 tot 28 September 1899 om die perde in die Vrystaat te gaan keur.⁽⁵⁸⁾ Die toestande was egter so kritiek dat 'n lid van die Uitvoerende Raad (vermoedelik die latere assistent-generaal J.H.M. Kock), dit nie raadsaam geag het dat Schiel sy kommando moes verlaat nie.⁽⁵⁹⁾ Kommandant Schiel het die staatsekretaris vervolgens versoek om sy adjudant, kaptein T.C. Robertson, te laat gaan.⁽⁶⁰⁾ So baie van die staatsekretaris se klerke was egter al op

een/.....

-
- 54) T.A. K.G. GR. 1534/99. Band No. 196. (Geheime briewe: 1895-1900). Sekr. van Kab. aan H.v.G. dd. 20 September 1899.
 - 55) Ibid. Sekr. van kab. aan prov. kom. dd. 21 September 1899.
 - 56) Adolf Schiel: „23 Jahre.....“ p. 388.
 - 57) T.A. K.G. D.S. Band I. p. 75. Komdt. Schiel aan Nasionale Bank, Pretoria, dd. 29 September 1899.
 - 58) T.A. SS. R. 13254/99 by R. 13276/99. A. Schiel aan SS. dd. 21 September 1899.
 - 59) Ibid. A. Schiel aan SS. Ongedateerde note.
 - 60) T.A. SS. R. 13410/99 by R. 13276/99. A. Schiel aan SS. dd. 25 September 1899.

een of ander spesiale oorlogskommissie geplaas, dat die dienste van Robertson op daardie stadium ook onmistbaar was.⁽⁶¹⁾ Adolf Schiel moes derhalwe noodgedwonge 'n ander uitweg vind.

Gelukkig het die staatspresident se privaatsekretaris, Frikkie Eloff, aangebied om die perde vir die Duitse kommando te gaan koop. Kommandant Schiel het sy aanbod gretig aanvaar en hom versoek om in alleryl te vertrek en 50 goeie perde teen 'n gemiddelde prys van £18 of £20 aan te skaf. Met tussenpose het Schiel meer as 'n duisend pond aan Eloff getelegrafeer, maar dit het spoedig duidelik geword dat Eloff die een of ander moeilikheid op die lyf geloop het. Hy het niks van hom laat hoor nie.⁽⁶²⁾ Kommandant Schiel het gelukkig nie al sy hoop op Eloff geplaas nie. In Pretoria het hy intussen 'n groot aantal perde van die firma J.D. Celliers en Kie. aangekoop,⁽⁶³⁾ en toe Frikkie Eloff op 29 September 1899 - twee dae vóór die vertrek van die Duitse kommando - nog niks van hom laat hoor het nie, het Schiel nog 68 perde van 'n sekere Levoy gekoop en 'n paar perde gekommandeer. Hy het toe darem 210 perde tot sy beskikking gehad.⁽⁶⁴⁾

Op die dag van Adolf Schiel se vertrek na die grens, 1 Oktober 1899, het Frikkie Eloff getelegrafeer dat hy nie perde in die Vrystaat sonder die goedkeuring van die Vrystaatse staatspresident kon aankoop en uitstuur nie.⁽⁶⁵⁾ President Steyn het natuurlik alle beskikbare perde in sy

Republiek/.....

-
- 61) T.A. SS. R. 13276/99. Wnd. O.SS. aan SS. dd. 21 Sept. 1899.
 - 62) T.A. K.G. D.C. Band No. I. pp. 46, 47, 55, 59, 60, 63 en 73. A. Schiel aan F. Eloff dd. 22 September 1899 tot 27 September 1899.
 - 63) Ibid. p. 44 (A. Schiel aan Celliers en Kie., dd. 21 September 1899). p. 49 (A. Schiel aan Luit. du Toit dd. 25 September 1899) en p. 56 (A. Schiel aan kapt. Weiss dd. 25 September 1899). Op p. 385 van „23 Jahre.....“ beweër Schiel dat hy 180 perde van Celliers en Kie., gekoop het. As hy egter net 210 gehad het en 68 van Levoy gekry het, kon hy nie so baie van Celliers en Kie., gekoop het nie.
 - 64) Ibid. (i) p. 85. A. Schiel aan Thoma Brouery dd. 29 Sept. 1899.
(ii) pp. 89-90. A. Schiel aan Sekr. prov. kom. dd. 29 September 1899.
 - 65) Ibid. p. 157. A. Schiel aan priv. sekr. sts. pres. dd. 1 Oktober 1899.

Republiek vir sy eie kommando's nodig gehad. Frikkie Eloff moes derhalwe onverrigtersake na Pretoria terugkeer. Die £1040 voorskot wat hy van kommandant Schiel ontvang het, het hy op 6 Oktober 1899 aan die proviandkommissie terugbetaal.⁽⁶⁶⁾

Bewapening van die kommando.

Gewere en Ammunisie.

Tot in 1899 het die Regering hoofsaaklik die volgende tipe gewere aan die burgers uitgedeel: (i) Martini-Henri. (Die meerderheid). (ii) Guédes. (Hierdie gewere is deur Steyer in Oostenryk vervaardig.

(iii) Krag-Jörgenson. ('n Deense militêre geweer).

(iv) Westley-Richards. ('n Verouderde geweer waarvan nog 'n paar in die magasyn aanwesig was.)⁽⁶⁷⁾

Die nuwe mausergewere wat teen die einde van die vorige eeu in Switserland ontwikkel is, was egter 'n baie doeltreffender wapen. Die Suid-Afrikaanse Republiek het dan ook 'n groot voorraad daarvan aangeskaf. Toe die Transvaal in 1899 weer met 'n oorlog teen Engeland bedreig is, het die Uitvoerende Raad ook vroegtydig 'n besluit geneem om die burgers wat dit verlang het met mausers te wapen.⁽⁶⁸⁾ Die Regering het die uitdeel van gewere in die hande van die kommandant-generaal gelaat, maar sterk aanbeveel dat alle persone wat die vyand tegemoet sou gaan met mausers gewapen moet word. Die ander wat stede, spoorweë en eiendomme bewaak het, moes maar tevrede wees met Martini-Henri-gewere, omdat daar nie genoeg mausers was om almal te voorsien nie.⁽⁶⁹⁾ Die Johannesburgse burgers het sterk

daarop/.....

-
- 66) T.A. K.G. GR. 1534/99. Band No. 196. (Geheime Briewe 1895-1900). Kwitansie geteken deur sekr. prov. kom. dd. 6 Oktober 1899.
 - 67) Nierstrasz. Deel II. pp. 411 en 424.
 - 68) T.A. SS. U.R.B. Art. 752. dd. 11 Augustus 1899. Band No. U.R. 46.
 - 69) T.A. K.G. CR. 5403/99. SS. aan K.G. dd. 15 Aug. 1899.

daarop aangedring om hulle Martini-Henri en ander defekte regeringsgewere en ammunisie vir mausers in te ruil. Hulle was selfs bereid om dertig shillings vir die inruiling te betaal.⁽⁷⁰⁾

Sodra kommandant Schiel verneem het dat daar 500 man van die Duitse kommando in Johannesburg gereed was, het ook hy om 500 mauser gewere en 50,000 patrone aansoek gedoen.⁽⁷¹⁾ Die kommandant-generaal het gemeen dat aan Schiel se versoek voldoen kon word, mits 'n verdere besending mausers wat uit die buiteland verwag is, betyds aankom.⁽⁷²⁾ Die Regering het daarenteen besluit om geen onderskeid tussen die Duitse en Boerekommando's te maak nie. Hulle het dit nie raadsaam geag om die Duitsers sonder gewere te laat nie en die nodige magtiging en opdrag gegee om Schiel met die verlangde hoeveelheid mausergewere en ammunisie te voorsien „aangezien zij de Regeering in geval van oorlog van veel nut kunnen zijn.”⁽⁷³⁾

Die kommandant-generaal was dus genoodsaak om die magasynmeester in Pretoria dadelik te beveel om 500 mausergewere, 500 mauserpatroonbande en 50,000 mauserpatrone vir die Duitse kommando na die fort in Johannesburg te stuur.⁽⁷⁴⁾ Daar is hulle opgeberg totdat Adolf Schiel na Johannesburg vertrek het, want hy wou die gewere self aan die manskappe uitdeel.⁽⁷⁵⁾

Daar was nie genoeg mausers om die eerste afdeling Duitsers van Pretoria ook te voorsien nie. Veldkornet von Quitzow moes derhalwe tevrede wees met 150 Martini-Henri-gewere en 7500 patrone daarvoor, wat op 3 Oktober 1899 aan hom oorhandig is. Die Pretoria-afdeling van die Duitse

kommando/.....

-
- 70) T.A. K.G. (i) CR. 5638/99. Versoeksrif van M.E. Schoeman en 58 burgers dd. 16 Augustus 1899.
(ii) CR. 5443/99. Vkt. Jhb., aan K.G. dd. 16 Augustus 1899.
 - 71) T.A. K.G. D.C. Band I. pp. 4-5. A. Schiel aan K.G. dd. 11 September 1899.
 - 72) T.A. SS. R. 13076/99. K.G. aan SS.(Kab.) dd. 11 Sept. 1899.
 - 73) Ibid. Sekr. van Kab. aan K.G. dd. 12 Sept. 1899.
 - 74) Ibid. K.G. aan Mag.-meester dd. 12 Sept. 1899.
 - 75) T.A. K.G. D.C. Band I. pp. 22 - 24. A. Schiel aan dr. Elsberger dd. 16 September 1899.

kommando was dus heelwat swakker bewapen as hul kamerade van Johannesburg.⁽⁷⁶⁾ Voor die vertrek van die Duitse kommando het kommandant Schiel die kommandant-generaal gevra om nog 'n duisend Martini-Henri-gewere en 200,000 patrone vir die Duitse kommando beskikbaar te hou. Dit sou uitgedeel word aan al die ander Duitsers wat hulle nog sou aanmeld en van wie Schiel nog nie die naamlyste ontvang het nie.⁽⁷⁷⁾ Die offisiere van die Duitse kommando het Webleyrewolwers ontvang.⁽⁷⁸⁾

Kanonne. Op 15 September 1899 het luitenant-kolonel Schiel die Regering versoek om die twee kanonne wat die Duitse kommando graag vir hul eie oud-artilleriste wou hê, so spoedig moontlik na die fort in Johannesburg te stuur, sodat hy sy artilleriste behoorlik kon laat oefen en af-rig.⁽⁷⁹⁾ Ongelukkig was die meerderheid van die beskikbare kanonne reeds uitgedeel. Daar was net twee 6.5 s.m. Krupp-kanonne in die fort te Johannesburg oor.⁽⁸⁰⁾ Die twee kanonne sou ook onder bevel van hul eie offisiere by die weermag van 'n Boerengeneraal ingedeel word en kommandant Schiel is gevolglik skriftelik deur die kommandant-generaal meegedeel, dat geen kanonne by die Duitse kommando gevoeg kan word nie.⁽⁸¹⁾

Die/.....

-
- 76) T.A. K.G. CR. 7053/99. Mag.-meester aan K.G. dd. 3 Okt. 1899.
- 77) Ibid. A. Schiel aan K.G. dd. 25 September 1899.
- 78) T.A. K.G. CR. 7052/99. Mag.-meester aan K.G. dd. 27 Sept. 1899. Duitsers wat later aangesluit het (veral dié wat van die Buiteland aangekom het), het weer mausers ontvang as dit beskikbaar was. Mauserkarabyns is toe meesal uitgedeel. Sien: C.R. 657/00.
- 79) T.A. K.G. D.C. Band I. p. 17. A. Schiel aan K.G. dd. 15 Sept. 1899.
- 80) T.A. SS. R. 13076/99. Lt. kol. komdt. S.P.E. Trichardt aan K.G. dd. 18 September 1899.
- 81) T.A. K.G. Band No. 332 (II) p. 120. Komdt. Schiel aan K.G. dd. 30 September 1899.

Verdere Uitrusting van die Korps. Die enigste ander uitrusting wat die Regering nog aan die Duitse kommando kon verskaf, was tente.

Die Staatsartillerie het 65 tente, (volledig met pale en penne) wat alreeds in gebruik was maar nie te veel verniel nie, aan die Duitse kommando oorgemaak.⁽⁸²⁾

Die verdere uitrusting wat die Duitse kommando nodig gehad het, moes of deur kommandant Schiel opgekommandeer of by plaaslike firma's in Johannesburg en Pretoria aangekoop word. Op 26 September het Adolf Schiel die staatssekretaris versoek om aan hom toestemming te verleen om die nodige waens en ander vervoermiddels vir sy kommando te kommandeer.⁽⁸³⁾ Die Uitvoerende Raad het egter besluit dat die Johannesburgse veldkornet, H. Lombard, die aangewese persoon was wat kragtens die Krygswet die nodige uitrusting vir die Duitse kommando moes kommandeer. Schiel is dus aangesê om hom na veldkornet Lombard te wend.⁽⁸⁴⁾ Op 29 September het veldkornet Lombard vir Schiel gemagtig om self mondprovisie en saals vir sy kommando te kommandeer.⁽⁸⁵⁾ Adolf Schiel het die verleende gesag egter aangewend om ook vervoermiddels en trekdiere, perde en ander uitrusting vir sy kommando te kommandeer.⁽⁸⁶⁾

Wat die aankoop van klerasie en lewensmiddels betref, het die Regering 'n hoofproviandkomitee in die lewe geroep om die tenders van verskillende firma's te oerweeg. As die komitee die tenders goedgekeur het, kon die lewensmiddels aan die kommando's verskaf word. Die hoofkomitee het bestaan uit: Burgemeester Potgieter van Pretoria, die inspekteur-generaal van invoerregte, E.H. de Waal; een van die inspekteurs van kantore wat aangewys is deur die hoofinspekteur; en J.D. Celliers. Die hoofkomitee kon onder-

komitees/....

-
- 82) T.A. SS. R. 13076/99. (i) Luit. E. Hoffman aan kapt. I.J. Bosman dd. 14 Sept. 1899.
(ii) Kwitansie geteken deur A. Schiel dd. 14 September 1899.
- 83) T.A. SS. R. 13416/99. A. Schiel aan SS. dd. 26 September 1899.
- 84) Ibid. O.SS. aan A. Schiel dd. 27 September 1899.
- 85) Ibid. Vkt. Lombard aan A. Schiel. dd. 29 September 1899.
- 86) T.A. K.G. D.C. Band I (i) p. 85. A. Schiel aan Thoma Brouery dd. 29 September 1899.
(ii) Sien ook: pp. 86, 93, 94 en 95.

komitees aanstel wat ook in die buitedistrikte deeglik beheer sou uitoefen oor al die lewensmiddels wat gedurende die oorlog gebruik word.⁽⁸⁷⁾

A.D.W. Wolmarans, L.U.R., wat ook lid was van een van die s.g. proviandkommissies, is spesiaal met die oorweging van tenders vir klerasie, saals ensovoorts vir die Duitse kommando belas.⁽⁸⁸⁾

Luitenant-kolonel Schiel kon derhalwe alles wat die Regering nie self aan sy kommando kon verskaf nie, volgens 'n tender wat deur die betrokke proviandkommissie goedgekeur moes word, by plaaslike firma's op rekening van die Regering aankoop. Hy moes egter baie haastig te werk gaan, want op 28 September is die proviandkommissies eers aangestel en op 29 September het hy verlof gekry om sekere uitrusting te kommandeer. Hy het toe reeds onder bevel gestaan om so spoedig moontlik te vertrek en die eerste afdeling van die Duitse kommando het Johannesburg op 1 Oktober 1899 verlaat.⁽⁸⁹⁾

Dit is dus duidelik dat die oprigting en uitrusting van die Duitse kommando in 'n uiters korte tyd bewerkstellig is. Dit was 'n wonderlike prestasie en getuig van Adolf Schiel se uitstekende organisasievermoë.

87) T.A. SS. (i) U.R.B. Art. 867 dd. 28 September 1899.
(ii) U.R.B. Art. 870 dd. 29 September 1899.
Band U.R. 47.

88) T.A. K.G. D.C. Band I. pp. 71-72. A. Schiel aan A. Johnson en Kie. Ongedateerd.

89) Ibid. pp. 89-90. A. Schiel aan sekr. prov. kom. dd. 29 September 1899.

'n Lys van alle uitrusting en 'n beraaming van die oprigtingskoste van die Duitse kommando word in Bylaag II verstrek.